

NOVA PRAVDA

Uredništvo in uprava v Ljubljani,
Narodni dom, I. nadstr. Telefon 77.

Izhaja vsako soboto.

Mesečna naročnina 6 dinarjev,
za inozemstvo pa 8 dinarjev.

Klic k resnosti.

Vse na svetu hitro mine. Z neizprosno brezobzirnostjo teko dnevi mimo nas in se ne brigajo za naše jade in trpljenja. Dnevi nosijo s seboj košare z dobrimi in slabimi stvarmi. Kdor je moder gleda, da z roko seže v košaro z dobrotami. Rimljani so rekli: *carpe diem* — porabi vsaki dan, da si izboljšaš svoj položaj. Zamujena prilika se ne povrne. Treba je, da niti en dan nismo lahkomiselnosti in raztreseni, pač pa resni in trezni.

Staro leto teče mimo nas in pada v večnost, da se nikdar več ne povrne. Z njim gre v pozabljenje vse v letu doživeto in zamujeno. Čas mineva in celi rane. Vendar pa leta nismo preživljali in doživeli konec brez koristi za nas same. Vsako leto, s katerim delimo človekovo življenje in večnost v časovne enote, mora biti za nas živa šola. Kdor hodi v šolo, mora hoditi vanjo zato, da se iz nje povrne modrejši in za življenje izkušenejši. Kdor k temu ni zmožen, mu tudi bogovi ne pomagajo, da ne bi padel v življenja boju, kajti življenje ni pesem ljubezni, ono je borba, v kateri zmagujejo po duhu in telesu močnejši, propadajo pa slabiji, ki se v življenju ničesar naučili niso.

Ko tako sedimo na pragu novega leta in gledamo zaton starega leta, je treba, da glavo sklonimo na kolena, jo stisnemo med roke — in premišljamo o naukih preteklosti, da so nam isti orožje v bodočnosti. Ne storimo tega s solzavo sentimentalnostjo, ampak z resnostjo polnega moza, ki se zaveda, da vse na svetu mine in da vse na svetu moremo doseči le z resnim, treznim in doslednim bojem, da nam ničesar ne bo podarjeno.

Jugoslovanski državljani, zlasti delovni človek, ob novem letu ne more imeti veselega razpoloženja. Pogled v življenje nazaj ga ne more navdajati z veselo zavestjo, da ni živel zaman. Zavest, da smo živeli zaman, da nismo ničesar dosegli, je najtrpejša zavest. Vendar pa ne sme biti taka, da bi nas gnala v resignacijo in obup, nasprotno: ta zavest nas mora podžgati in dvigniti kvišku, da v bodoče živimo s podvojeno silo. V letih najhujšega trpljenja, ko smo bili narod brez veljave, preganjani in zaničevani, teptani s kopiti duševnega in materijalnega kapitalizma, smo zasanjali o svobodni lastni narodni državi. Za uresničitev teh sanj smo žrtvovali življenje, trpeli smo po ječah in umirali po bojnih poljanah. Vse zato, ker smo upali, da nam bo svobodna narodna država dala boljši kruh. Šli smo v svobodo, kakor gre človek iz ječe. Pa minulo je prvo leto, prišlo je drugo — življenje ni hotelo biti boljše, nasprotno: slabšalo se je iz dneva v dan. Pa smo se tolažili, da je težko urediti novo državo preko noči, da ima država sovražnike znotraj in zunaj svojih meja. Državo smo ljubili in branili smo njen ugled, ker smo upali, da država na nas misli in ima resno voljo storiti vse, da nam olajša življenje in ga nam uredi tako, da bomo v novi državi srečni in zadovoljni. Pa sedemkrat je prišlo novo leto — ni pa hotelo priti novo življenje. Človekovo upanje ugaša, črne misli plešejo okoli glave. Zakaj vse to? Vedno smo mislili, da je za državnike največja sreča, ako s svojim delom osrečujejo narod in se bolešno ter z živim ognjem trudijo, da sproti odstranjujejo vse ovire, ki leže na poti k sreči. V

tej svoji misli smo bili ogoščeni. V osmih letih samostojne države smo spoznali, da država nima državnikov, moč velikih in nesebičnih misli, moč z železno voljo in brezobzirno vztrajnostjo. Vidimo le pehanje za koristi strank, pehanje za političnimi cilji, ki niso vedno tudi gospodarski in socialni cilji. Vso neresnost naše državne politike vidimo v početju gospoda Radića in gospoda Korošca. Gospod Radić je bil tako trmasto zagrizen, da leta in leta sploh ni hotel iti v Beograd, da bi tam pri skupni mizi delal na ozdravitvi poveljnega življenja. Hotel je imeti republiko in svojo hrvaško državo, dasi je vsak človek vedel in znal, da so to zahteve, ki so bile s 1. decembrom 1918. pokopane in da je treba graditi dalje le na temelju, ki smo ga tako Slovenci in Hrvatje sami ta dan postavili. Svečano smo rekli, da se združimo s Srbi v eno državo pod žezlom kralja Petra. S tem smo se odrekli i trem državam i republik. Hotel smo eno državo, kateri naj načeljuje kralj. Pa so prišli neresni politiki in so ta temeljni kamen, katerega so sami v zidali, pričeli zopet izkopavati. Tudi v navadnem življenju človek, ki svoje misli in načrte vedno menja, ni veliko vreden. Tem manj je pa vreden politik,

državnik. In okoli izkopavanja tega od nas samih v zidanega temeljnega kamna se je sukalo vse delo v naši državi do zadnjih dni. Dr. Korošec ni bil nič boljši. Tudi on je hotel republiko, dasi je rekel leta 1918., da hoče imeti kralja, tudi on je hotel imeti svojo slovensko državo, dasi je rekel, da hoče imeti s Srbi, Hrvati in Slovenci eno državo. Zahteva po samoupravi pa je potrebna in ji nihče ne oporeka. Danes pa i Radić zopet prizna kralja in eno državo, i Korošec pravi, da ni važno vprašanje republike ali avtonomije, pač pa je važno gospodarsko in socialno delo. Tako vidimo, da so politiki naših največjih strank cela dolga leta mlatili prazno slamo, narod pa puščali umirati. To so mogli delati le, ker so imeli za sabo nerazsodno volilstvo. V brezplodni borbi so minevala leta. Šele danes vidimo neko iztreznjenje.

Zato z žalostjo gledamo nazaj, ker vidimo, da smo živeli zaradi prazne slame. Žalostni smo, ker nismo imeli toliko volje in odločnosti, da bi te žalostne mlatiče pognali. Gledati moramo, kaj delajo. Le v tej pozornosti nam je zajamčeno veselejšo novo leto. Hočemo mož dela, samozatajevanja. Politiki ne smejo biti nikdar v eno stvar, ki ni važna, zagrizeni. Veselo novo leto nam bo prineslo le iztreznjenje nas samih.

Boj za Maribor.

Kaj bode z vami,
vi mejniki štirje:
Celovec—Trst,
Gorica—Maribor?

Tako poje naš pesnik. Od vseh štirih mejnikov nam je usoda poklonila samo poslednjega. Edino Maribor je bil vtelesen v jugoslovansko državo, pa še on samo vsled bistroumnosti mož z generalom Maistrom na čelu, kateri so spoznali, da nam ne bodo dali Maribora ne Nemci ne Pariz, ako si ga ne vzamemo sami. Ista usoda, kakor sosednji mejnik Celovec, bi zadela Maribor, ako bi se ga ob pravem trenutku ne polastila naša vojska.

To dobro vedo naši Nemci, zato še niso jenjali upati, da jim bo ob ugodni internacionalni konstelaciji poklonjen Maribor nekako tako, kakor Celovec koroškim Nemcem. Zato neprestano pisanje v inozemskem časopisju, čeprav se je v zadnjih letih pokazalo posebno na šolskem polju, da se umetno zgrajeno nemštvo na naši severni meji neverjetno hitro ruši in razpada.

Pri občinskih volitvah v avtonomna mesta leta 1924. so Nemci pričakovali, da bodo izšli iz volitev kot relativno najmočnejša stranka. Zato so se s polno paro pripravljali nanje, ne zato, da bi v mestih gospodarili, ker so vedeli, da bi nobena jugoslovanska vlada tega mirno ne trpela, marveč zato, da bi svetu pokazali, kako jak je nemški živelj v mariborski oblasti, kar bi jim seve dobro služilo v njihovih nemškonacionalnih namenih, ki se jim nikdar ne bodo odrekli, da namreč dosežejo

korekturo severne meje, za čimer gre vse njihovo stremljenje, prikrito in neprikrito.

Tega in pa dejstva, da mora imeti Maribor jugoslovanski značaj, so se zavedale vse slovenske stranke in so ustanovile **narodni blok**, ki je pri volitvah sijajno zmagal, Nemce pa potisnil v brezpomembnost. Tudi pri skupščinskih volitvah, ki so sledile februarja 1925., so Nemci docela pogoreli. Občinske volitve iz leta 1924. in skupščinske iz leta 1925. so Nemcem pokazale, da ne bodo pri nas nikdar več igrali politične vloge ne na znotraj, ne na zunaj. Zato so iskali izhoda, ki jim ga je nudila SLS s tem, da je napravila z njimi kompromis, na podlagi katerega naj pride voditelj Nemcev dr. Mühleisen v oblastno skupščino. Tam naj bi zagovarjal nemške nacionalne in gospodarske interese, poslednje posebno zato, ker so Nemci napram slovenskemu življu gospodarsko v premoči, tako da so mnogi naši ljudje od njih odvisni. Tu hočejo biti Nemci očitno zaščiteni od klerikalne večine oblastne skupščine proti interesom Slovencev. Pa ne samo to: pakt, sklenjen med SLS in nemško stranko se nanaša tudi na bodoče občinske volitve v mestni občinski svet mariborski, ki se vršijo tekom leta 1927. Danes sedijo 4 Nemci v občinskem svetu, po omenjenem paktu pa jih bo sedelo v njem okrog 15, ako se ostale napredne stranke, neizvzemši socialnih demokratov, ne izpametujejo in postavijo proti klerikalno-nemškemu kapitalističnemu bloku **napredni socialni blok**.

Ali je spričo zgoraj omenjenega pakta med SLS in Nemci čuda, da sta stvorili NSS in

SDS, kljub nasprotju iz preteklosti, **nacionalno fronto**? Njihova dolžnost je bila to! In dolžnost vseh zavednih Slovencev je, da izrazijo svoj protest proti kupčevanju z narodnimi interesi s **kroglico v roki**. Posebno delavstvo čuti, koliko mu nemški živeli škoduje. Treba je samo pogledati v železniške delavnice in v kurilnico v Mariboru in vidi se, **kolikim slovenskim delavcem odjedajo Nemci kruh**. In te Nemce se naj protežira še nadalje, namesto da se napravi red in pripomore Slovencem do kruha?! Kateri slovenski delavec more podpirati tako kandidatno listo, kakršna je klerikalno-nemško-nacionalna? Tu ob meji pomeni slovenskemu delavcu nacionalni moment gospodarski interes. Gre za to, kdo bo dobil službo, Nemec ali Slovenec. Na žalost je res tako in je za to na razpolago dovolj primerov.

Jako veliko politično plitvost pa so pokazali na napredni strani nekateri nestrpni profesorji, ki so, dasi vedo, da nimajo nikogar za sabo — že zato ne, ker zagovarjajo Radi-

čev agrarni program in konfuzionizem — postavili svojo kandidatno listo zgolj iz osebne mržnje, dasi vedo, da s tem le koristijo klerikalno-nemški zvezi — **kajti vsak napredni glas, ki ni oddan za listo nacionalne fronte, gre v korist omenjeni zvezi**. Ob takih trenutkih se mora osebna mržnja in strankarska nestrpljivost umakniti narodni širokogrudnosti, splošnim narodnim interesom. In za te gre sedaj, kakor tudi za važna **socijalna vprašanja**. Ali mislijo gg. profesorji, da bodo predstavniki agrarcev v oblastni skupščini imeli zmislja za socijalne interese mest? Za stanovanjska vprašanja v mestih itd.? Ne bodo! Kdor je naroden in socijalen, ta ne more voliti drugače kakor listo nacionalne fronte, katere nosilec je v Mariboru naš tovariš Josip **Mohorko**, poznan delavec na nacionalnem in socijalnem polju. Tovariši, na agitacijo! Vsak naj stori svojo dolžnost! Maribor ne sme priti v nemške roke. **Poslanec Maribora ne sme biti Nemec!**

*

Odkod zlo?

Kar so zrelejši narodi spoznali takoj prvi dan, ko so na frontah utihnili kanoni, kot edino nujno, potrebno in pravilno, se mi šele polagoma prikopavamo do istega spoznanja. Drugod so zlati resnici takoj pogledali na dno. Niso veliko krillili s svojimi fantazijami naokoli, ker je resnica ležala tako blizu. Rekli so: bilo je štiri leta razdejanja na vseh poljih gospodarskega, socijalnega in finančnega udejstvovanja držav, tem letom morajo zato slediti trda in težka leta ponovnega ustvarjanja. Nič preišljevanj ni bilo, ker je vse to ležalo na dlani. Zavedali so se, da je velika politična vprašanja rešila vojna sama, manjše politične stvari pa ne predstavljajo vsakdanjega kruha. Najpreje je potreben kruh, potem šele je čas za to, da bo kos kruha velik in kruh bel ter tečen.

Velike države so se z vsemi sredstvi trudile, da bi gospodarsko, socijalno in finančno življenje depolitizirale in da bi se pri tem izogibale vseh vprašanj, ki niso ne nujna ter življenjsko neobhodno potrebna. Za vse to je še pozneje čas. Tudi za državno življenje velja latinski izrek: *primum vicerio, dein filosofari* — najpreje živeti, potem modrovati.

Delavstvo teh držav je pri tem stremljenju krepko sodelovalo, kar je bilo edino v korist njega samega. Saj so se vsi nerešeni problemi povojnega življenja predvsem tikali obstoja delavca. Treba je bilo **gospodarstvo** držav dvigniti. Iz vojnih razvalin ustvariti povsem novo življenje, ki naj nudi prebivalstvu vsakdanji kruh. Ako danes gledamo na razvoj v povojnih letih, moremo ugotoviti, da je socijalno-politična zakonodaja, t. j. zakonodaja, ki je v prvi vrsti utrjevala in izboljševala gospodarsko moč delavca, najbolj napredovala v onih državah, kjer je delavstvo pokazalo samo svojo zrelost in je realno mislilo in delalo, to se pravi, da se ni vdajalo raznim nemogočim prevratnim sanjarijam, da je obvladalo samega sebe in vzelo življenje tako, kakor je. Z vso resnostjo je delavstvo sodelovalo na utrditvi miru in reda v državi, omogočalo je s svojim političnim udejstvom, da je zakonodajni stroj gladko in hitro tekkel. Najprvo se je konsolidirala češka država, ki je morda izmed vseh starih in novih držav stopila po vojni v najbolj kočljiv položaj. Na njenem ozemlju je stalo tisoče in tisoče tovarn, ki so preje producirale za celo obsežno monarhijo in imele za svoje produkte urejen izvoz, kar vse je pa po vojni odpadlo. Brezposelnost se je pojavljala v milijonskih šte-

vilkah, danes komaj dosega stotisoč! Kaj to pomeni, vé prav le tisti, ki je brez posla. Kako se je obnašalo češko delavstvo? Kot trezen in zrel faktor. Šlo je na delo. Veliko narodno navdušenje in ljubezen do države mu je dajala moč, voljo in vztrajnost. Nikjer revolucij, nikjer komunistov itd., kajti vsak delavec je vedel in znal, da to, kar je bilo **med** vojno mogoče v Rusiji, kjer vladajo povsem druge prilike in razmere, ni mogoče tudi doma. Zato se s tem nemogočim ni ukvarjal in s šibo je nagnal vsakega, ki je spekuliral na instinkte in mislil po delavčevem hrbtu priplezati na stolček ministra ali ljudskega komisarja. Takih verižnikov je bilo veliko, njih agitacija močna, teren ugođen, toda vse je odtehtala **delavčeva zrelost in resnost**. In uspeh: češko-slovaška republika ima bogato in najmodernejšo socijalno zakonodajo, brezposelnost zavarovanje, preskrbo za starost in invalidnost, delavec razmeroma dobro zasluži. Pa tudi tam so tako zvani buržuji, ki delavcu ničesar ne privoščijo.

Pa pri nas? Delavstvo, neizkušeno, bedno in ubogo, je nasedlo sladkim besedam nezrelih spekulantov in bledih fantičev, ki so zasanjali o cesarski karijeri, — in drlo v komunizem. vršilo atentate in storilo vse, da je buržuja našla povod, da je prišla z zakonom o zaščiti države, kakor svoječasno Bismarck s svojim zakonom proti socijalistom. Da, vse prav. Kdor je mnenja, da je komunizem, katerega pa v Rusiji ni, zveličaven, naj se zanj ogreva. Spoštujemo prepričanje. Toda treba je z njim priti takrat in tam, kjer in kadar so čas in prilike zato. Vsak resen človek je pa moral vedeti, da pri nas ni bil čas ne prilike zato. Ta boj je pomenil **naprej izgubljeno bitko**, pomenil je to, da se je v državi gospodarilo in se gospodari brez delavca. Posledice te brezglavosti delavčeve pa nosi delavec sam. Še bolj poučen je vzgled v Angliji in Ameriki. Brez modrovanja je pogledati le eno: v teh državah **je delavec gospod**, ki se z avtom pripelje na delo in ki ima lastno hišo z vrtom. Pa tam ni komunizma, v Ameriki tudi internacionala ne more pognati korenin. To dokazuje, da ti nauki nikakor niso zveličavni, gotovo pa ne edino zveličavni. Povsod v onih državah, kjer ni komunističnih nergačev in večnih nezadovoljstev, ki mislijo, da bo revolucija sama pekla kruh, in kjer nimajo glavne besede internacionalni modrijani, je položaj delavca ugodnejši. Tam, kjer delavstvo krepko sodeluje na narodnem in držav-

nem ter socijalno-naprednem programu, se njegov položaj boljša. Plača našega delavca je napram oni v Angliji približno kakor 30:150, in napram oni v Ameriki, kakor 30:200. Le **dobra plača** dvigne gospodarski nivo delavca, vse drugo je bluf.

Kar je delalo naše delavstvo, so delali tudi drugi, ki so bili poklicani, da uredijo povojno državo. Delavec je brezmiseln drvel v komunizem, Korošec pa je slovenski voz zavozil v močvirje. Danes v njem čepi in vpije: rešite nas. Danes priznava, da je politika, ki vodi v avtonomijo, manj vredna in važna, kakor pa politika, ki utrjuje našo državno gospodarsko, socijalno in finančno moč. Zakaj je moralo minuti polnih 8 let, da smo prišli do tega spoznanja. Samo zato, ker je bil strankarski interes večji, kakor gospodarske koristi našega človeka.

Spoznanje prihaja in to je prva pot k izboljšanju. Danes vemo, da nas politika ne bo rešila, da nas bo rešilo le prepričanje, da je treba samo delati na **dobrih zakonih in uredbah**. Drugod so to vedeli takoj po prevratu.

Volitve v oblastne skupščine se bližajo. Volitve v ono zastopstvo, katero je zlasti dr. Korošec sovražil, ker ni hotel **gospodarsko delati** in se je raje z avtonomijo igralkal. Oblastne skupščine so **gospodarsko** sredstvo za izboljšanje razmer. Čas je, da delavstvo pokaže, da se zaveda, da je zaman dalo življenje onim strankam, ki so celih 8 let potrebovale, da so prišle do prepričanja, da je **glavni naš problem gospodarski**. Osem let brezdelja nas je pahnilo v bedo.

ŽEPNI KOLEDARČEK

je priložila uprava „Jutra“ današnji številki našega lista kot **novoletno darilo** s prošnjo, da naj naročnike „Nove Pravde“ opozorimo, da začne z novim letom izhajati tedenska priloga „Jutra“.

„Življenje in svet“.

(Glej tozadevno naznanilo v današnjem našem listu.) Kdor se zeli naročiti na „Jutro“, naj odtrga od priloženega **kole-darčka dopisnico**, katero je treba izpolniti in z **znamko** opremljeno oddati na pošto. Naročnikom „Nove Pravde“ najtopleje priporočamo, da se v kar največjem številu naroče na „Jutro“ in njegovo poučno in zabavno tedensko prilogo „Življenje in svet“. Kdor ne zmore mesečne naročnine 25 Din sam, naj se dogovori s prijatelji in sosedi, da se jih več skupaj naroči na eno številko „Jutra“. Vsekako bi ne smel ostati noben kraj, kateremu je kaj za napredek človeštva, brez „Jutra“ in njegove priloge „Življenje in svet“.

Uprava „Nove Pravde“.

Zahtevajte v vseh javnih lokalih „Novo Pravdo“!

Boj za obstanek.

Od vsega početka človeškega obstoja se vrši boj med poedinci in skupinami, ki ima za cilj ohranitev samega sebe, ki je torej skoz in skoz egoističen. V tem pogledu se človeštvo ni nič izboljšalo, akoravno so se v poedinih epohah pojavili veliki duhovi, reformatorji z altruističnimi nauki. Skoro, da je dandanes v tem pogledu huje nego kedaj poprej, čemur je vzrok predvsem materialistična kultura.

Boj za obstanek se vrši po končani svetovni vojni v glavnem dveh smereh: v smeri vojaški, čije reprezentant je fašistična Italija in v smeri gospodarski z Nemčijo na čelu.

Kar se tiče prve, je treba ugotoviti, da so si vzeli Italijani za vzgled starogrško Šparto. Z vojaško vzgojo, ki z njo pričenjajo že v ljudski šoli potom društva «Balilla», hočejo napraviti iz Italije en sam velik vojaški tabor. Kakor se pri Taylorjevem delovnem sistemu dosežejo čim večji uspehi, če se vsakega človeka postavi na njemu odgovarjajoče mesto, tako misli Italija tudi z gojitvijo vojne vede in tehnike, v katere službo hoče po sposobnostih postaviti vsakega posameznega Italijana (Italijanko), doseči čim večje uspehe, čim sijajnejše zmage. To tembolj, ker s svojim egoističnim očesom prav dobro opazi, da po svetovni vojni ni nikjer več navdušenja za krvavi boj, razen v Italiji, ki se, četudi pritajeno, zaveda svojih porazov v svetovni vojni in bi jih rada popravila. Stremjenja Italije so torej docela imperijalistična. Ona sanja o rimskih imperijih, ki bi jih rada obnovila. Pri tem seveda pozablja na razliko, ki obstoja med tedanjimi Rimljani in sedanjimi Italijani. Na nemorali pa se ne dá ničesar trajno graditi in sedanja Italija ni niti senca napram nekdanji rimski državi, ne kar se tiče fizične moči, ne kar se tiče duševnosti in etike. Zato je njeno podvzetje v naprej obsojeno na smrt.

Boj Nemčije, bivše militaristične države, se giblje v povsem drugi smeri. Že pred vojno ni bila nobena tajnost, da je Nemčija prizadevala največ preglavic v pogledu trgovine baš Angliji. V tej smeri se bo Nemčija specializirala posebno sedaj, ker je morala uvideti, da rožljanje s sabljo za njo ni bilo plodonosno.

Zato je občudovanja vredno opazovati, kako se Nemčija pripravlja na gospodarski naskok. Ne samo, da dobi nazaj svoje kolonije, marveč tudi v notranjosti dela s polno paro, da se v tehniki kolikor mogoče izpopolni. In kar je vredno posebne pozornosti je to, da se nikjer ne dela toliko kakor ravno v Nemčiji, da se v prebivalstvu oživi čut varčevanja, ki gre tako daleč, da obstojajo posebne vede, ki dokazujejo, na kak način si človek z najmanjšo količino hrane more bolje očuvati svoje zdravje in sposobnosti, kakor pa z veliko količino. Na drugi strani pa je Nemčija prva evropska država, ki je začela uvajati Taylorjev sistem. Imeli smo že priliko opozoriti na posvetovalnice za izbiro poklicev, ki jih imajo v Nemčiji uvedene že v vsakem industrijskem kraju. O tem postoji že cela literatura. Nemcem gre v gospodarstvu za tem, da postavijo vsakega člana svojega naroda na pravo mesto — tja torej, kamor najbolj spada po svojih telesnih in duševnih sposobnostih. S tem se produkcija znatno dviga in posledica v zunanji trgovini je konkurenčna sposobnost. Nemčija hočejo preplaviti s svojimi produkti ves svetovni trg. Stališče, ki ga v zadnjem času zavzema napram Nemčiji Francija, dokazuje, da se Nemčija ne le ne omalovažuje, ampak nasprotno, da se zelo cenijo njene sposobnosti. Neuspeh na bojnih poljanah, ki je nastopil kot posledica premoči sovražnikov, bo skušala Nemčija paralizirati na gospodarskem polju.

Na eni strani Italija, ki naš ogroža militaristično, na drugi strani Nemčija, ki ogroža naše gospodarstvo — tako je trenutno naš položaj. Zavedajmo se tega pravočasno! Iščimo prijateljev proti Italiji. Mislimo na zvezo z Rusijo! Učimo se od Nemčije, kako je treba varčevati in razviti svoje sposobnosti v gospodarstvu, obrti, industriji in trgovini. Posvetovalnice pri izbiri poklicev so velevažen gospodarski činitelj, ne samo zato, da se v gotovih poklicih prepreči prenatrpanost, ki povzroča brezposelnost, marveč tudi zato, ker se bo po ocenitvi zmožnosti postavilo vsakega poedince na pravo mesto. S tem se bo doseglo boljše in cenejše blago in lažje bomo vzdržali

konkurenčni naval iz Nemčije in Avstrije. Dokler niso mogoče perfektne posvetovalnice za izbiro poklicev s psihologi, kakršne obstojajo v Nemčiji in Avstriji, se naj za silo sestavijo komisije, obstoječe iz šolskega zdravnika, učitelja in zastopnika borze dela, Delavske zbornice ali strokovnih organizacij.

Bije se boj za obstanek. Povojne razmere stavljajo na nas vse večje zahteve. Idimo vase in storimo, kolikor je v naših močeh, da se postavi naša jugoslovanska stavba na trdne gospodarske temelje. Če propade naše gospodarstvo, smo propadli tudi mi delavci, katerih življenje je odvisno od naše industrije, obrti, trgovine itd. V tem imamo skupen nacionalni interes. Skrbimo pravočasno za to, da boj za obstanek ali nadvlado, ki se bje med velikimi državami, ne bo šel preko nas in da nas ne bo zmlél pod sabo.

Mladinski vestnik.

Izobraževalno društvo «Bratstvo» v Celju priredi, kakor običajno, tudi letos svoj Silvestrov večer v vseh prostorih hotela «Balkan» z najraznovrstnejšim sporedom, kakor: razni šalji soli-spevi, deklamacije, burko «Rdeči nosovi», dramo «Razbojniki», nastop dveh čarovnic pri vlivanju svinca itd. Ob polnoči alegorija, katera predstavlja «Bratstvo» med delavstvom, nagovor predsednika, nato prosta zabava. Igra društveni tamburaški zbor in posebna, za ta večer naročena kapela.

Preizkušajte mirne duše najprej vsa mila! Nasled se boste vendarle odločili za Elsa-mila. Ta mila zdravja in lepote niso samo prijetno dišeča in močno se peneca toaletna mila, ampak imajo v sebi tudi še medicinsko preizkušene, dobro delujoče sestavine, ter so torej koristna proti pegam, lišajem in različnim nečistostim kože. One store kožo mehko, nežno in kljubujočo učinkom vode in mrzlega zraka. Dobi se 6 vrst Elsa-mil: Elsa lili-jino mlečno milo, Elsa rumenjakovo milo, Elsa glicerinsko milo, Elsa borakso milo, Elsa-milo za brtje, Elsa katransko ali šampon-milo. Za poizkušnjo 5 kosov Elsa-mila že obenem z zavojnico in poštino za 52 Din proti naprej poslanem denarju. Po povzetju 10 Din več (za poštino). Naročila nasloviti: Lekarnarju Eugenu V. Fellerju, Stubica Donja, Elsatrg 241 (Hrvatska).

Po svetu poidemo!

(Iz življenja treh mladih prijateljev.)

Spisal Anton Stražar.

(Nadaljevanje.)

Preden so se razšli, je Jaka še izpregovoril:

«Prav veseli me, da smo se sešli. Kar je komu namenjeno, to ga menda res doleti. Le rad imej Francko, rad, Matevž!»

«Saj jo tudi imam!»

Francka je potrdila — nato pa rekla Jakovi nevesti:

«Nežika, zlata vrednega moža boš dobila; veliko, veliko solza sem pretočila zavoljo njega — ne bi jih, ko bi jih ne bil vreden!»

Čas odhoda je prišel! Znanci in prijatelji so si krepko stiskali roke. Krivčev očka, ki se jih je že malo prišlo, so izpregovorili:

«Torej srečno pot vam želim, fantje, Bog vam poplačaj vse, kar ste mi dali! Jaka, veš kaj, enkrat te bom obiskal. Pri tebi bi ostal. Čeprav sem že star ali za delo bom že še. Ako za drugega ne, bom pa kozarce pomival, pa otroke varoval!»

«Le pridite, le pridite, očka! Pa kaj kmalu!» tako sta obadva hkrati, Jaka in Nežika, govorila veselemu očancu.

Z mrakom vred so odšli Krivčev očka proti domu, pa sami med seboj govorili: «Bog jim daj srečo vsem skupaj! Tudi jaz bom šel v kratkem

malo pogledat k Jaku; čudno se mu je vse sukalo a navsezadnje se mu je pa le sreča usula kar iz polnega grgišča.»

Osmo poglavje.

Dobre tri mesece po smrti Lisjakovega Tinčeta je bilo izredno veselje v «Jakovi» gostilni. Gostilna je postala splošno priljubljena vsem bližnjim in daljnjim ljudem. Kako tudi ne? Brhka in prijazna mlada gostilničarka Nežika je bila kot rojena za gostilno. Pa tudi Goričanov Jaka je bil zelo privlačen, osobito za mlade ljudi, kajti kadar je on zaigral na harmoniko, takrat je privzdignilo vsakogar, ki je imel količjak življenja v sebi!

Od blizu in tudi od daleč so prišli fantje in rudarji v nedeljo po sv. Jakobu v «Jakovo» gostilno. Prišli so namreč voščiti srečo prijaznemu gostilničarju — obenem pa so bili povabljeni svatje na Janezovo ženitnino.

Obiračev Janez, ki je bil ženin, je bil izredno vesel in zadovoljen poleg svoje brhke neveste Žefke. Na svatbi je bil tudi vsem priljubljeni Krivčev očka. Možiček je bil že dalje časa pri svojem znanцу Jakobu. Prav dobro se mu je godilo, pa tudi vsi gostje, ki so zahajali k Jaku, so radi imeli šaljivega očanca.

Proti večeru, ko so bili vsi v najboljšem razpoloženju, je vstal izza mize vedno veseli Krivčev očka in začel govoriti svatom:

«Fantje in možje, žene in dekleta! Poslušajte! Nekaj bi vam jaz rad povedal. O ženinu Janezu in

njegovi nevesti Žefki vam povem, kako sta se seznani in vzela.

Vam vsem znani ženin Janez je šel s tudi nam vsem znanim Jakobom v domači kraj. Ustavila sta se v prekrski vasi, ki je v moravskih hribih ravno nad Savo. Tamkaj je naš ženin Janez rešil svojo nevesto hude nesreče, pa ne samo Žefko, tudi hišo je rešil, ki bi najbrž pogorela, ko bi ne bil hitro pogasil masti, ki se je užgala na ognjišču. No od tistega časa je Janez pogostoma zahajal k Žefki, pa toliko časa, da jo je peljal pred oltar in ju je danes fajmošter za vedno povezal.

Bog vaju živi ženin in nevesta v vedni ljubezni in zvestobi. Sreča in zdravje naj vedno z vama hodi! Na zdravje!»

Vsi veseli svatje so nazdravljali Janezu in Žefki — nato so seveda nazdravljali tudi zgovornemu Krivčevemu očetu in hvallili moža, da je dobro povedal.

Še eno zanimivo zgodbičo je povedal Krivčev oče. Vsi so strme in tako pazno poslušali očanca, da je v prostorni sobi vladala taka tihota, da bi se slišalo miško če bi stekla po tleh. Očka so pripovedovali:

«Večini vsem izmed vas je že gotovo znano, saj sem vam že večkrat pravil, da sta v našem kraju, kjer smo doma: jaz, Jaka, naš ženin Janez, Pavle in Florjan, živela znani Lisjakov Tinče, ki se je ponesreči ubil v prekerškem hribovju in pa babnica hudobnega jezika z imenom Drenulka. Tinče in Drenulka sta vedno preišljevala in spletkarila,

Davek od zaslužka ročnih delavcev.

Člen 56. zakona o proračunskih dvanajstinah je za mesece april—julij 1925. upeljal v Sloveniji nov davek, tako zvani davek od zaslužka telesnih delavcev. Določbe tega člena so bile s členom 8., točko VII., zakona o proračunskih dvanajstinah za mesece avgust—november 1925. deloma izpremenjene ter veljajo od 1. aprila 1925. dalje zakonske določbe tega člena 8. točka, VII. Oba tu omenjena zakona sta bila objavljena v Uradnem listu.

V svrhu informacij prizadetih ter da bi se delo pri odmerjanju, odteguvanju in plačevanju davka od zaslužka telesnih delavcev olajšalo, je izdalo ministrstvo za finance k omenjeni zakonski odredbi obširna navodila, katera je delegacija ministrstva financ v Ljubljani objavila v Uradnem listu, kos 95 iz leta 1925, na strani 675 potom razglasa št. 318.

V teh navodilih so izčrpno našteje vse različne vrste delavcev, ki pridejo v poštev kot telesni delavci in ki so zavezani, plačevati davek od svojega zaslužka.

Za davčno podlago se smatra ves zaslužek ne glede ali obstoji v gotovini ali drugih prejemkih, v celem koledarskem letu, in ne glede ali je delavec plačan na uro ali pa dela v akordu («od štuka»). Pri akordnem delu pride seveda v poštev le zaslužek od onega dela, ki ga je delavec storil tekom osmih ur; kar je čez osem ur, je davka prosto.

Izvršeno je le plačilo za prekurno delo ter taki prejemki v blagu, katerih se ne more smatrati za del plače, kot so n. pr. delovna obleka v raznih industrijskih podjetjih, škornji v strojarnah itd. Draginske, rodbinske ali katerekoli osebne doklade niso oproščene tega davka, tako da se davek plača vedno od celega dejanske prejetega zaslužka za redno delo, ne glede na to, ali se izplačuje zaslužek za gotovo število ur dnevnega ali nočnega dela.

Plačilo za delo, ki se opravlja preko dogovorjenega števila ur dnevnega ali nočnega (navadno osemurnega) dela ne spada v osnovo za odmero.

Vrednost dogovorjene hrane in vrednost stanovanja se ravna po običajnih dnevnih cenah dotičnega kraja, kjer je delavec zaposlen.

Delodajalec jamči za plačilo davka za ves čas, v katerem opravlja delavec pri njem svojo službo. Plačilo tega davka so zavezani vsi delavci, ki so

dovršili 18. leto in niso prekoračili 65. leta starosti, le delavci pod 18. in nad 65. letom so davka oproščeni.

Skupna vrednost letnih prejemkov v naravi in gotovini pod 5000 Din je davka prosta.

Poljedelski sezonski dninarji so davka od zaslužka oproščeni. Drugi sezonski delavci (n. pr. zidarji, ki delajo le dva do šest mesecev v letu) v gradbenih in industrijskih podjetjih — seveda nad 18. in pod 65. letom — so davku podvrženi, če za celo leto preračunani zaslužek presega 5000 Din. To se ugotovi na ta način, da se dnevna dnina pomnoži s 300 delovnimi dnevi. N. pr. če zasluži delavec dnevno 40 Din, znaša njegov celoletni zaslužek 12.000 Din; če bi pa zaslužil le 15 Din na dan, bi znašal letni zaslužek 4500 Din in tak delavec je davka oproščen. Davku podvrženim sezonskim delavcem odtegujejo davek delodajalci ob izplačilu zaslužka in ga odvajajo davčnim uradom po predpisih točke 6. že omenjenih navodil za skupino B, katero bomo pozneje obrazložili.

Od ugotovljenega enoletnega zaslužka je davkarji odvzeti: 2 odstotka kot davek, 0,5 odstotka kot invalidski davek, 0,6 odstotka kot izredni prihodek in 0,2 odstotka kot komorno doklado, torej 3,3 odstotka od celokupnega zaslužka.

Evidenco in kontrolo o plačevanju tega davka vodijo davčna okrajna oblastva, v Ljubljani pa davčna administracija, ki vodijo v to svrhu potrebne sezname vseh podjetij, urejene po davčnih okrajih. Tu se vsako vplačilo, spremembe itd. sproti zabeležujejo. Na ta način imajo davčna oblastva na koncu leta točno evidenco o vplačanih zneskih in o podjetjih, ki so z odpremo davka v zaostanku.

Zaslužek telesnih delavcev je navezan obdavčenju izključno le po členu 56., oziroma po členu 8/VII., takoj v pričetku omenjenih proračunskih zakonov in se zaradi tega ne sme obdačiti z nobenim drugim davkom. Če je kak delavec oproščen tega davka, ker še ni dovršil 18. leta ali ker je že prekoračil 65. leto starosti, se njegov zaslužek ne sme obdačiti z dohodnino, četudi znaša nad 5000 Din letno. Če ima telesni delavec ali kak član njegove družine razen zaslužka z ročnim delom še druge dohodke, se pri ugotavljanju podlage za od-

mero *dohodnine* pušča ta zaslužek popolnoma v nemar in se ga ne jemlje v poštev niti pri določitvi eksistenčnega minimuma, niti ne vpliva na progresijo dohodnine v zmislu § 175. zakona o osebnih davkih.

Glede načina, kako se davek odmerja in plačuje, deli ministrstvo za finance v navodilih delavce v tri skupine.

A. V *prvo skupino* (točka 5. navodil) spadajo oni delavci, ki opravljajo delo *samostojno in od delodajalca neodvisno*. Sem spadajo n. pr. postrežki, čistilci čevljev, dninarji, žagarji in razni različni prodajalci. Tem davčnim zavezancem odmerjajo davek *cenitne komisije* na podlagi prijav, ki jih te osebe morajo vlagati *do 31. januarja vsakega leta* davčnim oblastvom (administraciji), kolkovane s 5 Din. V teh prijavah (napovedih) mora biti navedeno: ime, poklic, stanovališče in letni zaslužek iz prejšnjega leta.

V primeru, da stranka ne vloži kolkovane prijave do 31. januarja, se ocenijo dohodki na podlagi uradnih poizvedb in drugih pripomočkov.

Postopanje glede odmere in predpisa davka v tej skupini je popolnoma analogno postopanju pri dohodnini.

Odmerjeni davek postane pravomočen v 15 dneh po prejemu plačilnega poziva (naloge), odnosno po razglasu predpisanega izkaza, ki je razgrnjen pri davčnem oblastvu (administraciji) in davčnem uradu.

Delavci v tej skupini plačujejo davek *sami direktno davčnemu uradu* četrtletno v rokih, v katerih zapadejo tudi ostali neposredni davki, to je: 1. februarja, 1. maja, 1. avgusta in 1. novembra.

Eksekutivno izterjanje davka se začne po preteku vsakega tromesečja.

B. V *drugo skupino* (točka 6. navodil) spadajo delavci, ki so zaposleni v industrijskih podjetjih, v hotelih, restavracijah, tovarnah in veletrgovinah, t. j. v trgovinah «na debelo» ter v trgovinah «na debelo in drobno». Tem *delavcem odtegujejo delodajalci* 3,3 odstotka za davek ob izplačilu zaslužka ter ga oddajajo davčnim uradom mesečno ali pa kvartalno s predpisanim seznamom in duplo. Vzorec tega seznama je že vobče znan in se dobi v trgovinah in pri davčnih oblastvih. Pri vplačilu obdrži en dvojni seznam davčni urad, drugega pa dobi plačnik nazaj s potrdilom, da je davek za ta in ta čas plačan.

komu bi mogla kaj hudega napraviti. Hvala Bogu, Tinčeta so že rešeni naši ljudje. Živi samo še Drenulka. Sedaj me pa poslušajte, kako sem jaz oplasil babnico!

Kmalu po Tinčetovi nesrečni smrti sem se neki večer bolj pozno vračal domov. Ko sem prišel do Drenulke hiše, je gorela še luč. Prav potihoma sem se priplazil do okna in potrkal, enkrat, dvakrat. Šele v tretje se je oglasila babnica in vprašala: «Kdo je?»

Jaz, ki sem znal dobro posnemati glas rajnega Tinčeta, sem slovesno izpregovoril:

«Drenulka! Drenulka! Strašno je trpeti in huda kazen čaka vsakega za obrekovanje in opravljanje v večnosti! Poboljšaj se in popravi kolikor še moreš svoje hudobije!»

Oh, ko bi jo vi videli babnico, kako se je prestrašila. Od strahu je kar omedlela. Hči njena jo je morala polivati z vodo, da jo je pripravila k zavesti.

Pa to mi še ni bilo zadosti! Čez dobrih deset minut sem znova trkal na okno. Šele čez dolgo časa se je oglasila Drenulka hči Polonca, vsa preplašena.

Ko sta me spoznali, sta mi šele odprli. Vstopil sem z izgovorom, da bi rad svetiljko, ker je tako temna noč.

Do smrti preplašena babnica je pričela praviti, da je pravkar trkal na njeno okno rajni Tinče.

Jaz sem se seveda naredil silno modrega in se ji

prav na debelo zlagal, da sem tudi jaz slišal Tinčeta, kako je mlo stokal in to na kraju, kjer se je ponesrečil.

Vi ne veste ljudje kristjanski, kaj mi je vse tisti večer povedala Drenulka. Kar lasje so mi postajali trdi, ko sem poslušal razne hudobije in spletarije, ki jih je uganjala skupaj s Tinčetom. Babnica se je vsa tresla in objokana me je vprašala, kaj naj stori? Svetoval sem ji naj gre na Sv. Višarje. Popravi naj svoje hudobije, kolikor ji je mogoče. V resnici se je sedaj Drenulka zelo poboljšala!»

Svatje so z zanimanjem poslušali Krivčevega očeta. Povedal jim je še marsikaj iz življenja prijateljev Jaka, Florjana in Janeza. Krivčev oče je tudi znal pripovedovati. Vedno je med resne besede zasolil malo šaljivega. Prav ves večer je zabaval svate, da ni nihče vedel, kdaj je prišlo jutro in beli dan.

Ravno je zlatorumeno solnce pokukalo izza gora in so se zalesketale rosne kapljice po travnikih, kot bi bile vse livade posute z biseri in dragim kamenjem, ko so se razhajali veseli svatje vsak na svoj dom.

Krivčev očka so se za hip ustavili na vežnem pragu in občudovali jutranjo krasoto. Prav zadovoljni so bili in nehote so izpregovorili:

«Prav rad bi še nekaj časa živel na tem božjem svetu, ki je tako lep. Oh, kako bi bilo ljudem lahko dobro na svetu, ko bi bili vsi dobri!»

*

Na kraju, kjer sta dobila Obiračev Janez in Zelenkarjev Florjan smrtno ponesrečenega Lisjakovega Tinčeta je Samotarjev mlinar postavil lesen križ. Ljudje so se v nočnih urah izogibali tega kraja. Splošno so se razširile novice, da tamkaj straši in se v ponočnih urah vrača duh rajnega Tinčeta in mlo joče in zdihuje...

Vse to je seveda zvedela tudi Drenulka, in še bolj je bila prepričana, da hodi tudi k njej nesrečni duh Tinčeta. Vsa se je stresla čez dan ali pa ponoči ob vsakem najmanjšem ropotu.

Vedni strah in groza in slaba vest je správila Drenulko ob zdravje, da se je vlegla in ni več vstala iz postelje.

Ravno ob pričetku jeseni, ko so kmetje sejali pšenico, je umrla.

Dan njenega pogreba je ostal nepozabljen. Ko so jo pokopavali, se je med grmenjem in treskom vlila taka ploha, da so vsi pogrebi preplašeni zbežali kamor je kdo mogel. Nihče ni čakal na konec pogreba. Še kopači, ki so jo zagrebali, so morali vsled dežja prenehati z delom. Šele ko se je razljuteno nebo nekoliko umirilo, so se kopači vrnili nazaj in na vso moč hitro metali prst na krsto. Šaljivi Klugežov Gašper je med tem delom rekel svojim trem tovarišem: «Le hitro nametajmo zemljo na Drenulko, da nam venkaj ne uide in da bomo imeli enkrat mir pred njo. Naj počiva v miru — pa tudi mi bomo imeli lep mir sedaj v fari! Daj nam Bog!»

(Konec.)

Delodajalci morajo odvajati davek s seznamom in duplo tekom 14 dni po preteku vsakega meseca, oziroma četrtletja; pri onih davčnih uradih, v katerih področju se nahaja obratovališče podjetja — torej za delavce pri filijalkah tam, kjer je filijalka, in za delavce na sedežu podjetja tam, kjer je centrala.

Glede zaračunavanja *zamudnih obresti* in izvršilnih stroškov se uporabljajo obče določbe, ki veljajo za druge direktne davke, torej se prično zaračunavati šele po preteku 14 dni po zapadlosti.

Kar se tiče seznama samega, bi ga podjetja morala voditi tako, da bi v njem izkazala poimensko vsakega delavca s pripadajočimi podatki. Ker bi pa to povzročalo podjetjem z velikim številom delavcev obilo zamudnega dela, je delegacija dovolila vsem podjetjem iz točke 6. »navodila«, da v mesečnih seznamih le sumarično izkazujejo število delavcev, vsoto izplačanega zasluga in na njega odpadajočega 330dstotnega davka, toda le pod nastopnimi pogoji:

a) da vodijo podjetja tako zvano »Kontrolno knjigo delavcev«, iz katere mora biti razviden poimensko posameznim delavcem izplačani zasluge in odtegnjeni davek za vsak mesec posebej;

b) da imajo davčni organi vsak čas pravico vpogleda v to kontrolno knjigo. Na zahtevo pristojnega davčnega urada ali davčnega oblastva jo mora podjetje tudi predložiti na vpogled. Vendar se to izvrši le izjemoma, v primerih zadostno utemeljene sumnje, da davek ni pravilno plačan, na podlagi ovadb posameznih delavcev ali njihovih strokovnih organizacij in pa v primerih, ko mora davčni urad izdati delavcu potrdilo o plačanem davku v zmislu točke 8., odstavek 2. Nikjer pa ni rečeno, da bi imeli delavci sami pravico vpogleda v to kontrolno knjigo brez intervencije davčnih oblastev. Torej organizacije ne morejo podjetja prisiliti, da bi *ono njim direktno* dovolilo vpogled. Pač pa morajo delodajalci v zmislu točke 8., odst. 1., vpisati v potrdilo, ki ga izdajo delavcu ob izstopu iz službe, tekočo številko, pod katero je delavec vpisan v kontrolni knjigi.

C. V *tretjo skupino* (točka 7. navodil) so uvrščeni delavci v obratih in podjetjih, ki nimajo industrijskega ali tovarniškega značaja in pa vsi rokodelski pomočniki in trgovski pomočniki v manjših trgovinah (ki ne delajo »na debelo« ali »na debelo in drobno«).

Za delavce te skupine morajo vlagati delodajalci prijave, kolkovane s 5 Din, v katerih morajo biti navedeni vsi potrebni podatki posameznih delavcev, in sicer: Ime, stanovništvo, posel, ki ga opravlja, starost in letni zasluge v prejšnjem letu. Prijave se morajo vložiti istotako kot v prvi skupini tudi tukaj do konca januarja vsakega leta pri davčnem odmernem oblastvu, »katero mu izroči potrdilo, da je prijava vložena«.

Delodajalec, ki sprejme delavca na delo med letom, mora vložiti davčnemu oblastvu prijavo tekom treh dni po sprejemu, razen če je davek že pri prejšnjem gospodarju odmerjen in sedanji zaslugi ni večji od prejšnjega. V tem primeru novi delodajalec ni dolžan vložiti nove prijave, temveč zadostuje, če po preteku četrtletja vplača odpadajoči davek ter predloži delavčevo davčno knjižico, kjer davkarja potrdi vplačilo.

Tudi glede delodajalcev te skupine vodijo davčna odmierna oblastva sezname ter vpisujejo vanje vse potrebne podatke in spremembe, tako da imajo o njih vedno tekočo evidenco.

Če delodajalec ne vloži prijave, se odmeri davek na podlagi uradnih poizvedb in podatkov, ki jih dobi zlasti od okrožnega urada za zavarovanje delavcev, ki je dolžan postreči odmernemu oblastvu z vsemi potrebnimi in zahtevanimi podatki.

V primeru sumnje, da je zaslugi prijavljen prenizko, morajo davčna oblastva predložiti prijavo v oceno *cenilni komisiji*, ki po tem oceni zaslugi in odmeri davek.

Drugače pa odmerja davek v tej skupini *davčno oblastvo* (administracija) samo na podlagi nesum-

ljivih in pravilno vloženih prijav, ki so vložene pravočasno, t. j. do 31. januarja vsakega leta, tako da more biti davek do konca marca že odmerjen in poslan davkarjem v predpis in izterjanje. Odmerni podatki se priobčijo tudi delodajalcem, ki potem jamčijo, da se predpisani znesek v resnici erarju odvede.

Delodajalcem v tej skupini je na prosto dano, da plačajo davek četrtletno v rokih, ki so za prvo skupino merodajni, ali pa mesečno s seznamom, ki je predpisan za podjetja v drugi skupini. Odločiti se pa morajo že v januarju vsakega koledarskega leta za en ali drug način plačevanja. Ker pa zaposlujejo ti delodajalci navadno le manjše število telesnih delavcev, je šla delegacija še dalje in jim zaradi enostavnosti dovolila, da odpremljajo davek lahko tudi *četrtletno z imenskim seznamom* (in ne mesečno). Onim, ki izberejo ta način plačevanja, ni

treba vlagati prijav in drugih naznanil, o katerih je bil zgoraj govor, temveč zanje zadostuje četrtletni *poimenski* seznam v dvojniki.

Zoper nepravilno odmero tega davka se lahko pritoži (vloži priziv) tako delavec kot delodajalec. Če je tak priziv naperjen proti odmeri, ki jo je izvršila cenilna komisija za prvo in deloma za tretjo skupino, predloži tak priziv davčno oblastvo delegaciji z mnenjem cenilne komisije. Vse druge prizive pa davčna oblastva predlože delegaciji in stavi svoj lasten predlog, če je prizivu ugoditi ali ne.

Pritožbe delavcev proti višini odtegljajev po delodajalcih rešujejo davčna oblastva (za drugo skupino po vpogledu v kontrolno knjigo) s pristavkom, da je proti rešitvi pritožbe dopustna nadaljnja pritožba na delegacijo ministrstva financ v Ljubljani.

*

Politični pregled.

Nova vlada. Končno se je Uzunoviću vendarle posrečilo sestaviti RR-vlado v drugi izdaji. Nova vlada, ki je bila zaprisežena minuli teden v petek, je sestavljena tako-le: Nikola Uzunović, predsedstvo; Stevo Hadžić, armijski general, vojska in mornarica; Milorad Vujičić, vere; Miša Trifunović, prosveta; dr. Slavko Miletić, narodno zdravje; Boža Maksimović, notranje zadeve; Pavle Radić, agrarna reforma; Inž. Avgust Košutić, gradjevine; dr. Benjamin Šuperiaa, pošte; dr. Ivan Krajač, trgovina in industrija; dr. Niko Perić, zunanje zadeve; dr. Bogdan Marković, finance; Svetislav Milosavljević, brigadni general, promet; Milan Simonović, šume in rude; dr. Vasa Jovanović, izenačenje zakonov; dr. Milan Srškić, pravda. — Neopravičljivo je, da je v parlamentarni vladi poverjen z resorom za promet — general. Nova RR-vlada je militarizirana. Poleg generala je sedaj v vladi ožje sorodstvo Štefana Radića: Pavle Radić in Košutić. Finance je prepustil Uzunović tudi neposlaneu. Dvoje mest — poljedelstvo in socialna politika — je ostalo nezasedenih. Rezervirana sta resorsta za slovenske klerikalce, ki so navdušeni za generala — prometnega ministra in za vso radičevsko žlahto, ki sedaj posedava po ministrskih foteljih. Delovno ljudstvo nima od nove vlade ničesar pričakovati.

Nekaj mnenj o novi vladi. Davidović je o novi vladi izjavil med drugim: V novi vladi so trije ministri, ki niso poslanci. To je baje v prilog parlamentarizma, za katerega je Uzunović tako rahločuten. Pravijo, da to ne bo slabilo vlade, mislim pa, da bo ravno obratno. — Pribežević je izjavil, da je nova Uzunovićeva vlada samo militarizirana in birokratizirana dosedanja vlada. V naši državi se delajo eksperimenti, ki bi ne bili mogoči niti v militaristični Prusiji, niti v napol monarhistični Madžarski. Da je prevzel ministrstvo financ neposlanec, pomenja, da ni med vsemi 140 radikal-skimi in vsemi 60 radičevskimi poslanci človeka, ki bi bil dovolj pošten in dovolj sposoben za to mesto. — Štefan Radić je izjavil glede nove vlade, da je zelo vesel, da je prometni resor v rokah generala. Sploh pa ni treba, da je minister poslanec; ustava le predpisuje, da so ministri odgovorni narodni skupščini. Tako govori Radić. Dočim je bil še včeraj najvnetejši zagovornik čistosti parlamentarizma, mu je danes vseeno, kdo je minister, ali poslanec, agent, bankir, ali general, samo da je njegova partija v vladi in vse je v redu. To so baje načela?

Dr. Rostoharjeva kandidatura. Z ozirom na zavito poročilo »Slovenca« z dne 22. t. m., ki trdi, da stoje tudi narodni socialisti s svojim kandidatom dr. Rostoharjem za kandidatno listo Radičevcev, katere nosilec je prof. Ribarič, smatram za potrebno opozoriti »Slovenca«, da je bil baš on tisti, ki je še nedavno poročal, »da je bil radičevce dr. Rostohar imenovan za ravnatelja celjske gimnazije«. Naenkrat pa je postal za »Slovenca« isti dr. Rostohar

narodni socialist, ker bi ga sedaj rabil ne več kot radičevca, marveč kot narodnega socialista, da bi z njim vrgel koga na limanice. Toda »Slovenca« mirno lahko povem, da iz te moke ne bo kruha. Kakor vselej, tako bodo tudi to pot naši somišljeniki disciplinirano nastopili, najmanj pa bodo poslušali zagovornike zveze z Nemci, kajti naši delavci še vedno trpijo radi Nemcev, ki jim odjedajo kruh, pa čeprav živimo v Jugoslaviji. Dokazov za to je v Mariboru dovolj na razpolago. Sicer pa mora »Slovenca« pri iskanju zaveznikov iz vrst NSS prestiti zelo slaba, drugače bi si ne izbral dr. Rostoharja. Kot predsednik krajevne organizacije NSS za Maribor izjavljam, da dr. Rostohar že dolgo ni več član naše stranke. Poldrugo leto že ni plačal strankinega davka in se že, od kar ni več bivšega občinskega sveta, ni več pojavil na nobenem našem sestanku. V stranki ni zavzemal nobene funkcije. Pa recimo, da je bil član stranke in celo odbornik, bi ne mogel nastopati v imenu stranke, ker je odobril skupni nastop s SDS ne samo naš osrednji izvrševalni odbor v Ljubljani, ampak tudi oblastni odbor NSS za mariborsko oblast, in sicer poslednji z vsemi glasovi razen enega. — V Mariboru, dne 23. decembra 1926. — Rudolf Tumpej s. r., predsednik NSS mestne organizacije Maribor in podpredsednik oblastnega odbora NSS.

Odgovor »Slovenca«. Pojasnilo, ki ga je priobčila mariborska krajevna organizacija NSS glede Rostoharjeve kandidature, je v živo zadela mariborsko redakcijo »Slovenca«. Ne more zakriti blamaže, da je označil radičevca za narodnega socialista in v tej zmoti sklepal politične račune o razcepjenosti v NSS. »Slovenec« bi sedaj rad, da bi v organizacijah NSS odločali tisti, ki ne plačujejo strankinega davka in tisti, ki se pokažejo na strankinih zborovanjih samo takrat, kadar jih pošljejo — klerikalci. Taki »profesorski« želji NSS ne bo ugodila. V NSS sklepajo o njenem volilnem nastopu le njeni zanesljivi in pravi pristaši in nihče drugi. In ti pristaši so se soglasno odločili za kandidaturu narodnega bloka v Mariboru in bodo vsi tudi to listo volili. »Slovenec« se korenito moti, če računa z nedisciplino v naših vrstah.

Opozorilo.

Prosimo vse cenjene naročnike, ki še niso poravnali naročnine za leto 1926., naj to store čimprej. Priložili smo vsem zamudnikom položnice, da poravnajo naročnino nemudoma, ker mora uprava svoje letne račune zaključiti v pravem času.

Upravništvo „Nove Pravde“.

Stanovanjsko vprašanje v Ljubljani

Vladni komisar na mestnem magistratu v Ljubljani je objavil razglas, ki se glasi:

«Stanovanjska beda traja v Ljubljani v nezmanjšani meri še naprej in grozi postati z odpravo stanovanjske zaščite prihodnje leto, katastrofalna. Zato je potreba, če se hoče še danes velikemu pomanjkanju stanovanj od pomoči, radikalne, hitre in velike akcije v omiljenje stanovanjske bede. Ker pa mestna občina ljubljanska s svojimi skromnimi sredstvi velike akcije podvzeti ne more, in bi posojilo, ki bi ga pri denarnih zavodih iskala, ne ustrezalo stavljenemu velikemu cilju, odločila se je najeti posojilo v večjem obsegu potom obligacij.

Vsled tega je sklenil podpisani za oskrbovanje občinskih opravil mesta Ljubljane postavljeni vladni komisar razpisati 6%no obligacijsko posojilo do najvišjega zneska 30.000.000 Din (beri trideset milijonov dinarjev), ki bo vračljivo v največ 30 letnih enakih obrokih potom zrebanja po določenem amortizacijskem načrtu. Mestna občina si pridruže pri tem pravico, da obrestno mero zniža z ozirom na denarni trg, toda nikdar ne pod obrestno mero Narodne banke SHS. Za odplačevanje po ravnokar navedenem amortizacijskem načrtu najetega obligacijskega posojila, se ustanovi in vzdržuje do popolnega poplačila pri mestni občini ljubljanski poseben stanovanjski gradbeni fond, v katerega se stekajo:

1.) Najemnina za stanovanja in poslovne lokale v hišah, katere bo mestna občina zgradila s tem posojilom in ki bodo vrgle predvidoma 800.000 Din letno.

2.) 10 % vsakoletno plačane gостаščine, ne da bi se vsled tega izmera gostaščine zvišala. Približni predvideni donos 150.000 Din letno.

3.) 10 % vsakoletne vplačane vodarine z omejitvijo kakor pod točko 2.). Približni predvideni donos 200.000 Din letno.

4.) Posebna trošarinska gradbena naklada po 50 par od vsakega konzumiranega litra vina. Približni donos 1.600.000 Din.

5.) Občinski, pokojninski fond bo prispeval vsako leto okrog 400.000 Din pod pogojem, da se bo ta znesek vrnil in poleg tega plačale 5%ne obrestne obresti iz donosa hiš zopet v pokojninski fond mestne občine nazaj, kakor hitro bo to obligacijsko posojilo amortizirano.

Vsakoletni prebitki, ki se bodo dosegli tekom amortizacijske dobe, se bodo uporabljali za vzdrževanje z mestnim gradbenim fondom zgrajenih hiš ter po možnosti za zgradbo novih občinskih stanovanjskih hiš.

S sredstvi, ki jih navaja vladni komisar, bi se dalo v Ljubljani zgraditi toliko stanovanj, da bi bilo mesto rešeno stanovanjske bede. Seveda pa poleg hvale vredne odločitve vladnega komisarja ne smemo prezreti, da je zelo problematičen efekt razpisa obligacijskega posojila. Upravičeno dvomimo, da se bo dalo kar tako hitro dobiti 30 milijonov dinarjev na način, kot si ga je zamislil vladni komisar. Sicer pa želimo vladnemu komisarju vso srečo, da pridobi finančne kroge, da vložijo svoj odvišni denar v občinske obligacije.

Po drugih državah.

K novi organizaciji Evrope. Brez vika in krika in brez spremljajočih slavnosti so bili nedavno položeni temelji novi organizaciji mednarodnih stikov, nove organizacije Evrope v gospodarskem smislu. — Težavno in počasno ustanavljanje zapadnoevropskega železnega kartela je poslednji čas najbolj nazorno pokazalo gospodarsko anarhijo, vsled katere gineva vsa Evropa. Manifest svetovnih finančnikov pa je hotel pokazati pota, po katerih naj bi se hirajoča Evropa rešila iz zmotnega blodišča in se rešila pogube. Toda nasveti v tem manifestu so bili preveč površni in njihova tendenca preveč prozorna, da bi se moglo v njem nahajajoče se izpodbijanje smatrati za resno. Dobiček bi od takega obrata, kot ga je zahteval manifest finančnikov, imelo kvečjemu nekaj finančno silnih držav. Kljub temu pa je bilo odkrito in jasno enkrat povedano, da je treba pričeti z resnim delom. Ker danes ni v Evropi niti ene same države, ki bi ne bila zgubila poslednji ostank smisla za mednarodno solidarnost in vzajemno sodelovanje v gospodarskem pogledu. Strašne finančne zmede, ki so se pojavile kot posledica razvrat in nereda v valutarnih sistemih skoro vseh evropskih držav, so samo en dokaz za pomanjkanje smisla za vzajemno delo, kakršno zahtevajo najenostavnejši principi organiziranega svetovnega gospodarstva. Priostreni in do nemogućnosti razdraženi gospodarski nacionalizem nekaterih držav je privedel do nepremagljivih zidov visoke zaščitne carine, ki naj omogoči razvoj in procvit novih industrijskih strok, za katerih obstoj niso dani nobeni gospodarski pogoji. To vidimo povsod, pa naj gre še za angleško strokovno industrijo, ki se ustanavlja in izgraja z velikanskimi državnimi podporami ali pa za tekstilne in steklarske tovarne v zemljah srednje Evrope. — Na mesto smisla za mednarodno sodelovanje in solidarnost je stopilo do nemogućnosti stopnjevanje nezaupanje. Na mesto normalnih solidnih trgovskih pogodb so stopile carinske vojne ali pa pogodb, katerih se nikdo ne drži ali se predčasno odpovedujejo. V mnogih primerih pa si države pomagajo samo z začasnimi odredbami, ki se me-

najo iz dneva v dan. Pod takimi pogoji je seveda konsolidacija evropskega gospodarstva popolnoma nemogoča. — Ohromljena nakupna sila celih narodov je povzročila nadprodukcijo industrijskih proizvodov, ali bolje povedano, povzročila je, da ljudje ne morejo kupovati toliko, kot so kupovali preje in produkcija se zastavlja. Postopno padanje povprečnih življenjskih potreb posameznikov in celih slojev na eni strani in vedno bolj rastoča brezposelnost na drugi strani je zelo izgovoren dokaz za to žalostno stanje stvari. In krize, ki se z obupno točnostjo pojavljajo povsod, kjer gre za socialna, trgovska, industrijska, fiskalna in poljedelska vprašanja, ki so v normalnih časih zelo enostavna, te krize so le posledica ozračja, v katerem se ne da dihati! — Medtem pa se na oddaljenih obzorjih čim dalje bolj grozeče riše nevarnost ameriške hegemonije nad starim svetom, nad vsemi deli sveta, kamor je proniknila civilizacija s svojimi potrebami in kjer so se zasidrale moderne metode mednarodnega gospodarskega sožitja. Ali res ni mogoče, da bi se Evropa ubranila gospodarske nadvlade, po kateri teži Amerika? 15. oktobra 1925. je svaril v Ženevi gospod Loucher pred nevarnostjo, ki nastaja iz nezmiselnega preznane zapiranja meja. In od 26. aprila do 1. maja 1926. je prvič zboroval odbor, ki naj pripravi tla za mednarodno gospodarsko konferenco, za katero se je odločila znana resolucija Sveta Društva narodov z dne 14. decembra 1925. Dne 15. septembra se je sestel pripravljalni odbor v drugo in izdelal je podroben program za konferenco, ki je sklicana za 4. maj bodočega leta. Izdeluje se točna in pregledna statistika o industrijski produkciji, zbirajo se popisi najvažnejših industrijskih strok, o fiskalnih sistemih, veljavnih v posameznih državah, o njihovih finančnih problemih in kreditnih pogojih, o gostoti in gibanju prebivalstva, o socialnem skrbstvu, o razdelitvi surovin in gotovih izdelkov med posamezne države, o navadah na posameznih svetovnih tržiščih in njihovem pomenu, o poljedelski produkciji in o tarifah in postavkah vseh vrst — ogromno in neprecenljivo delo. Toda tudi neizmer-

nega in neprecenljivega pomena za bodočnost Evrope. — Tudi za nas ni brez pomena, kako da bo izgledal bodoči sporazum v Evropi po gospodarski strani! Ne verujemo za enkrat v možnost gospodarskih Zedinjenih držav evropskih. Toda verujemo v sporazum, ki bo rešil Evropo gospodarskih zmešnjav in njene posledice — brezposelnosti in ki bo dal njenemu gospodarskemu življenju trdnost in stalnejšo obliko.

Albanski predsednik bi rad postal kralj. Italija je Ahmed begu Zogu že v naprej priznala pravico, da se izkliče za albanskega kralja. Italija je poleg tega intervenirala v Parizu in Londonu, če bi bili voljni priznati spremembo v vrhovni državni upravi v Albaniji. Obe velesili sta pa dali negativen odgovor.

Vojaška politika v Grčiji. Sedanja grška vlada je sprejela v službo več sto monarhističnih častnikov, katere je svoj čas kot nezanesljive odslovila izrazito republikanska vlada. Med častniki grške armade je zato izbruhnulo nezadovoljstvo. Častniki se hočejo organizirati, uvesti novo vojaško diktaturo in odpraviti parlamentarni sistem na Grškem. Javnost je zelo ogorčena nad politikujočo vojsko in je pripravljena podpirati vlado v borbi proti rovarskim častnikom.

Politične razmere na Češkoslovaškem. Vstop Hlinkove stranke v vlado je po poročilih iz Prage — zasiguran. Vlada je za prihodnje leto izdelala tudi obširen delovni program. Spomladi bo najvažnejši dogodek: volitve predsednika. Že danes je pa gotovo, da Masaryk ne bo imel nobenega resnega protikandidata. V jeseni prihodnjega leta se vrše po vsej državi občinske volitve. Prvotno se je mislilo, da bo še pred novim letom demisioniral zunanji minister dr. Beneš. Sedaj pa prihajajo poročila, da ostane dr. Beneš zaenkrat še na svojem mestu.

Inserirajte v „Novi Pravdi“!

Moja žena in jaz

sva istega muenja in tudi Vi boste strmeli, ko boste videli, kako postaja Vaše lice mladeniško sveže, Vaša koža gibka in baržunasto mehka in Vaši lasje vedno lepši, če boste uporabljali vsak dan:

Fellerjeva mila za zdravljenje in lepoto z znamko «Elsa» najplemenitejša kakovosti, ki vsebuje medicinski preizkušene, dobro delujoče sestavine, ki se vpijajo v kožo in jo plemenitijo.

Poizkusite enkrat:

Elsa-lilij no mlečno milo, Elsa-rumenjakovo milo, Elsa-glicerinsko milo, Elsa-boraksovo milo, Elsa-katransko milo, Elsa-milo za britje

in nikdar ne boste hoteli uporabljati drugega mila.

Za poizkus naročite 5 kosov «Elsa» mila, ki stane z zavojnico in poštnino vred 52 Din.

Te cene se razumejo le za prvo, če se pošlje denar na reč, ker se zviša sicer poštnina, če se pošlje po povzetu, za 10 Din.

Naročila z razločnim naslovom sprejema:

EUGEN V. FELLER, LEKARNAR V DONJI STUBICI
Elsa trg št. 271 (Hrvatska).

Fellerjevo kavkaško pomado z znamko «Elsa» za obraz in za zaščito kože, ki ohranja mladost in lepoto, gladi kožne gube in napravi kožo gibko in baržunasto mehko. Kar strmeji boste, ko boste opazili, kako hitro vam izginejo pege, mozoli, sojedi in razpokana in rdeča mesta.

Fellerjevo močno «Elsa» pomado za rast las za- branije izpadanje las in prerano osivelost, odstranjuje prhljaj, izpreminja krhke lase v mehke in gibke ter pospešuje rast las.

Za poizkus naročite 2 lončka ene ali po 1 lonček obeh pomad, kar stane z zavojnico in poštnino vred 38 Din.

Socijalni razgled.

Posledice delovne obveznosti na Bolgarskem.

Sami Bolgari, sicer zelo delaven narod, so za časa svetovne vojne in po njej uvideli, kako negospodarno se dela pri njih in kako veliko da je pomanjkanje izdatnih delavcev. Zato se je l. 1919. z zakonom uvedla obvezna dolžnost dela. Po tem zakonu mora vsak moški star 8 do 27 let delati obvezno osem mesecev v instituciji obveznega dela. Kdor noče delati, se lahko od tega dela odkupi s posebnim odkupnim davkom, ki se giblje po gmotnih razmerah oproščenca med 12.000 do 46.000 levi.

Glavna naloga te institucije obveznega dela je izobraževanje in vzgoja. Z njeno pomočjo se izboljšava državno gospodarstvo s popravilanjem in graditvijo cest, železnic, mostov, z izsuševanjem močvirij, regulacijo rek, pogožditvijo golih in neplodnih pokrajin. Institucija obveznega dela vzdržuje v svoje svrhe razne delavnice, v katerih se poučuje in prakticira manufaktura, čevljarstvo, kovaštvo, kleparstvo, mizarstvo, predelovanje poljedelskih sirovin in ovčjih pridelkov itd. Nameščenci pri tem delu se dodeljujejo raznim otrokom po svojem poklicu in svojih zmožnostih. Dobiček dela gre v državno blagajno. Leta 1925. je znašal 19 milijonov 123.000 levov.

Ali ne bi morda tudi pri nas kazalo znižati dobo vojaške službe za osem mesecev in vpeljati mesto njih osem mesecev obveznega dela? Vsekakor bi to polnilo državne blagajne, namesto da jih prazni!

Nezgodna zaščita ameriških delavcev.

Ameriški delavci imajo višjo mezdo, kot evropski delavci, kar je splošno znano. Vprašanje pa je, ali so njihovi delovni pogoji, posebno pa zaščita pred delovnimi nezgodami, znatno boljši kot oni evropskih delavcev.

Dr. Ritzmann, načelnik oddelka za nezgodno zaščito pri Mednarodnem uradu dela, je pred kratkim dovršil študijsko potovanje po Zedinjenih državah in je svoja opazovanja strnil v članku, katerega je objavil v «Kroniki industrijske zaščite», periodični publikaciji Mednarodnega urada dela. Omenja v tem članku predvsem zelo vplivno in važno ulogo, katero igra v Ameriki Narodni svet varnosti, v katerem so zastopani delodajalci, delojemalci, zavarovalnice in vlada po svojih poklicanih uradih.

Zavarovalne družbe, pri katerih zavarujejo ameriški podjetniki svoje delavce proti nezgodam — k odškodnini ob priliki nezgode so po zakonu zavezani — imajo zelo širokopotezen pojem o svojih interesih in skušajo z vsemi sredstvi doseči pomanjšanje števila delavskih nezgod. Pripravljenost delodajalcev izboljšati obstoječe in uvajati nove zaščitne naprave v svojih podjetjih izpodbujajo s tem, da zvišujejo ali znižujejo nezgodne prispevke (premije), po tem, kako dotično podjetje skrbi za varnost svojih nameščenecv. Poslovanje Narodnega sveta varnosti se tiče več kot četrtine vseh industrijskih delavcev v Zedinjenih državah. Za ostale se briga zakonodaja posameznih zveznih držav, v večjih in važnejših podjetjih pa zavarovalne družbe same oskrbe potom svoje nadzorovalne družbe same skrbе potom svoje nadzorovalne delovni pogoji v manjših podjetjih niso tako zadovoljujoči kot v večjih tovarnah.

O Ritzmannovem članku lahko rečemo, da je za nas Evropejce, ameriški način zaščite pred delovnimi nezgodami zanimiv ne samo vsled svojih rezultatov (ker ameriški delavci so sicer ščiteni drugače, toda ne da se reči, da boljše, kot n. pr. v Nemčiji), temveč predvsem radi svojih metod. Vsled tega tudi dr. Ritzmann, potem ko opiše v svojem članku zaščitne naprave proti požarom in nevarnosti pri uporabljanju gotovih strojev, ko se razgovori o dobri razsvetljavi delovnih prostorov

in primernih tleh delavnic, ko opiše pravilni krogetek predmetov v tovarnah, po pravici obrača pozornost na psihološko stran teh metod. Vzbujajo zanimanje in interes delodajalcev za zaščitne naprave, ki zmanjšujejo premije, katere morajo plačevati zavarovalnim družbam in ki so tem manjše, čim manjše je število nezgod v podjetju. Obenem pa ameriške metode vzbujajo tudi zanimanje delavcev samih in njihovih mojstrov, ter jim z nazornimi lepaki predstavljajo posledice malomarnosti in brezbrižnosti pri delu ter obenem vzpodbujajo njihovo pazljivost in točno uporabo zaščitnih naprav in sledenje predpisom s celo vrsto premij in nagrad.

Ameriškemu vzgledu v tem pogledu so v zadnjem času pričele slediti tudi še evropske države, predvsem Nemčija in Češkoslovaška republika in ne bilo bi odveč, če bi o tem razmišljali tudi pri nas merodajni činitelji nezgodnega zavarovanja.

Rezultati o socijalnih izdatkih na Poljskem.

V celi vrsti držav se danes razpravlja o socijalnih izdatkih in kapitalistični krogi vseh držav proglašajo, da višina socijalnih izdatkov v njihovi

državi onemogočuje konkurenco domače industrije z industrijo sosednjih držav. Mednarodni urad dela bo v kratkem nepristransko in na znanstveni podlagi raziskal v vseh industrijskih državah višino izdatkov, ki nastajajo iz raznih oblik socijalnega zavarovanja in socijalne službe. Sestavila se je v to svrhu posebna komisija (po dva člana iz vladne, delodajalske in delavske skupine), ki bo na razpolago zaščitni sekciji urada. Poljska vlada pa je že izvedla primerjalno raziskavanje, tikajoče se socijalnih izdatkov v Poljski in pa v državah, ki veljajo kot najresnejši konkurenti poljske produkcije. Raziskavalo se je posamezne vrste socijalnega zavarovanja v posameznih delih države, ki se često ravna po različnih predpisih. (Sedanja Poljska republika je sestavljena iz bivših nemških, ruskih in avstrijskih pokrajin, kjer so bili v veljavi različni socijalni zakoni in predpisi.) Nadalje so se primerjali prispevki za zavarovanje z ozirom na mezde, njihovo absolutno višino, zavarovalne izdatke na osebo in z ozirom na narodove dohodke. Poleg tega so se ugotovili izdatki za socijalno zavarovanje tudi z ozirom na produkcijske stroške in cene blaga. Ob sklepu poročila o tem raziskavanju, ki je tudi za nas zanimivo, se pravi dobesedno: izkazuje se, da so stiske vsled neprimernih izdatkov za socijalno zavarovanje malenkostne v razmerju s cenami proizvodov in ne igrajo nobene osnovne vloge med raznimi drugimi činitelji, ki določajo

„Jutro“ Slovincem za Novo leto

Veselo sporočilo vsem naročnikom in čitateljem

V stalni brigi za napredek našega lista ter v skrbi za zadovoljstvo njegovih nešteti prijateljev smo tudi letos pripravili za novo leto

veliko izpopolnitev »Jutra«

Naš list je postal mogočen posredovalec med slovenskim človekom, njegovo domovino ter velikim svetom. »Jutro« je ponosno na svoji sloves, da je po svoji vsebini eden izmed prvih dnevnikov v Jugoslaviji. Ponosno je, da se krog njegovih prijateljev širi od meseca do meseca tako, da »Jutra« danes po številu stalnih naročnikov ne prekašajo niti ene novine v celi državi.

Čim širši pa je krog »Jutrovih« čitalcev, tem popolnejši po vsebini in tem večji mora biti njegov obseg, ako hoče ustrezati raznovrstnim in številnim potrebam širokih slojev našega ljudstva. Ie tako je mogoče, da ostanete »Jutro« zanesljiv in kolikor mogoče popoln posrednik z življenjem in svetom.

Razumevajoč svojo žurnalistično nalogo tako, smo se, ne strašeč se ne truda, ne novih stroškov, odločili, da začne v novem letu v »Jutru« izhajati

posebna tedenska priloga

„Življenje in svet“

Tednik »Življenje in svet« bo poučno in zabavno glasilo. Urejevati ga bomo skušali tako da bo oziraje se na dognanja moderne znanosti, pisan lahkoumljivo, zanimivo in pestro, da bo mogel zadovoljiti slehernega čitatelja, ne glede na stan in predizobrazbo. Vsakdo bo lahko našel v njem mnogo poučnega, zanimivega in prijetnega. Cela vrsta rubrik iz raznih panog javnega življenja bo nudila stalen vir dobrih informacij, nasvetov in mišljalev. Sestavki bodo po možnosti ilustrirani.

Naročniki »Jutra« bodo prejemali tedensko prilogo »Življenje in svet« brez vsakega poviška naročnine, ki ostane tudi v bodočem letu ista in znaša na mesec 25 Din. Priloga »Življenje in svet« bo izhajala ob sobotah v obliki zloženega »Jutra« na 16, oziroma 32 straneh in bo tednik zase, ki bo tvoril na koncu leta debelo knjigo.

Prepričani smo, da smo preskrbeli s tednikom »Življenje in svet« prilogo, kakršne dosedaj še nima v naši državi noben drug list. Nadejamo se zato, da se bodo naši dosedanjí naročniki še tesneje strnili okoli »Jutra«, prav tako pa, da se bodo njim pridružili še novi tisoči. »Jutro« mora v vsako hišo!

„JUTRO“

gospodarsko silo Poljske na svetovnih tržiščih. Prav premogovna produkcija, katero najbolj obremenjuje izdatki za socialno zavarovanje, omogoča Poljski z največjim uspehom konkurirati na mednarodnih tržiščih. Če se zahteva znižanje izdatkov za socialno zavarovanje, naj bo pripomnjeno, da bi znižanje prispevkov povzročilo padec cen v veletrgovini za 1 odstotek, morda za 1½ odstotka. To znižanje pa bi najbrže ostalo brez vsake posledice, ker povzroča vplivanje drugih činiteljev čisto valovanje cen do 50 odstotkov. Končno pravi poročilo, da se mora videti v izdatkih za socialno zavarovanje nujno potrebne izdatke, ker oni oproščajo delavce skrbi in strahu pred boleznijo in brez-

poselnostjo in prispevajo k njegovi delovni izdatnosti in k utrditvi njegovega zdravstvenega položaja. Prepričani smo, da so bili mnogi poljski krogi bridko razočarani nad rezultati vladnega raziskavanja, ki je dovedlo do popolnoma drugačnih zaključkov, kot bi si to želeli socialnemu zavarovanju nasprotni krogi. Podobno bodo najbrže izpadli rezultati raziskavanj v tej smeri tudi drugje, s čimer pa seveda ni rečeno, da bodo pridobitni krogi kdaj prenehali godrnjati proti socialnim izdatkom, «ki da jim onemogočajo konkurenco». Delovni sloji pa morajo braniti socialno zavarovanje v vseh oblikah kot eno svojih najstarejših in najbolj upravičenih zahtev do zadnjega diha.

bivalstva v Franciji 40.743.851, med temi 2.498.230 inozemcev.

— **Velik mraz.** Med tem ko v naše kraje še ni prišla najhujša zima, prihajajo iz Francije vesti, da je vsled mraza veliko ljudi zmrznilo. Na Madžarskem je zmrznilo Blatno jezero in na večih krajih tudi Donava.

— **Madžarske falzifikatorje** francoskih frankov nameravajo izpustiti na svobodo. Na Madžarskem se je nabralo 250 tisoč podpisov k prošnji na državnega upravitelja, da pomilosti na večletno ječo obsojene falzifikatorje. Poroča se, da je glavnemu zlačincu princu Windischgrätzu že dovoljeno svobodno gibanje.

Tedenske vesti.

Srečno in veselo novo leto

želi vsem naročnikom in sotrudnikom

„Nove Prave“

Uredništvo in uprava.

★

— **Novo poslopje za carinarnico v Ljubljani** zgradi za 6.000.000 dinarjev mestna občina ljubljanska. Državna carinarnica se je napram mestni občini obvezala na tisti način, da bo amortizirala in obrestovala najeto posojilo iz carinarniške ležarine in pa najemnin, katere se bodo plačevale v tem poslopiju.

— **Izseljevanje v Francijo.** Dnevno se dogaja, da odpotujejo večje ali manjše skupine delavcev v Francijo iskat dela. Navadno so delavci preskrbljeni z jugoslovanskim potnim listom in prehodnim vizumom švicarskega konzulata, dočim nimajo vizuma francoskega konzulata. Delavci so mnenja, da jim bo v Bazlu lahko dobiti vizum za nadaljevanje poti v Francijo. Vendar v Bazlu francoski konzulat odklanja izdajo vizumov. Delavec, ki hoče dobiti vizum, mora prej skleniti z delodajalcem v Franciji delovno pogodbo, iz katere je razvidno: pri kom delavec sprejema delo, v kakšni stroki, za kateri čas je zaposlen, višina mezde itd. Tako sklenjeno pogodbo mora odobriti in overiti prefektura. Šele na podlagi tako opremljene delovne pogodbe izda francoski konzulat vizum za potovanje v Francijo v svrhu zaposlenja. Delavci, ki pridejo v Bazel, navadno ne morejo predložiti potrebnih dokumentov francoskemu konzulatu, ki jim zato tudi ne izda vizuma. Delavci ostanejo brez denarja na cesti. Švicarske oblasti ne dovolijo bivanja v republiki inozemskim delavcem, ki so brez sredstev. Švicarska policija jih privede na jugoslovanski konzulat, ki tudi nimajo na razpolago sredstev za odpomoč delavcem. Delavci pridejo v največje neprilike in ne preostane drugega, kakor da se jih prisilnim potom odvede na jugoslovansko mejo. Jugoslovanski konzulat v Bazlu opozarja zato v Francijo potujoče delavstvo, da se ne podaja prej na pot, dokler ne dobi že v domovini vse potrebne dokumente, med temi tudi francoski vizum.

— **Opozorilo brezposelnim.** Ministrstvo za socialno politiko razglasi, naj nekvalificirani delavci ne prihajajo v Beograd in Zagreb, ker glasom poročil borz dela v večjih mestih ni izgleda za zaposlitev. Glede zaposlenosti naj se obračajo v prvi vrsti v provinco, kjer je brezposelnost manjša.

— **Odkup invalidnine.** Minister za socialno politiko je te dni podpisal pravilnik o odkupu invalidnine in invalidske podpore. Odkup se bo vršil na ta način, da se bo prošilec izplačal višji znesek, ki se bo v vsakem primeru posebej določil, ali pa, da dobi mesto stalne invalidnine v last zemljišče ali kake druge stalne ugodnosti. Odkup invalidnine se bo dovoljeval predvsem lažjim invalidom in vdovam z otroki.

— **Izplačevanje uradniških razlik.** Z ozirom na številne pritožbe uradniških organizacij glede izplačila uradniških razlik je izdal finančni minister ponovno odredbo, da se izplačajo razlike najprej onim, ki so služili v južni Srbiji in šele potem v

ostalih pokrajinah. Zaradi tega naj posamezne organizacije ne urgirajo izplačila, ker so vse te urgence brezpredmetne.

— **Pokojnine učiteljskih vdov.** Glavna kontrola je izdala te dni odlok, da imajo vdove učiteljev, ki so bili upokojeni pred sprejetjem novega uradniškega zakona, prav tako pravico do pokojnine, kakor vdove po novem zakonu upokojenih učiteljev. Podrejene oblasti so namreč v več primerih odrekale to pravico.

— **Smrt slovenskega politika.** V Mariboru je umrl dne 23. t. m. podpredsednik okrožnega sodišča Josip Fon. Pokojnik je bil pred vojno voditelj SLS na Goriškem in dolgoletni državnozbornski poslanec. Po vojni je bil član narodnega predstavništva, nato se je umaknil iz političnega življenja in se posvetil zgolj sodniškemu stanu.

— **Vseslovanski zdravniški kongres** se vrši meseca maja 1927. v Varšavi.

— **Redukcije pri narodnem gledališču v Ljubljani** napoveduje uprava gledališča, ker je v proračunskem letu 1926/1927 zmanjšana državna subvencija za 804.864 Din in v letu 1927/1928 se obljublja znižanje dotacije še za nadaljnjih 1.340.000 dinarjev.

— **Aretacije komunistov.** V Bolgariji so prišla oblastva na sled široko razpleteni tajni komunistični organizaciji. Aretiranih je bilo nad 100 oseb.

— **Izmenjava naših in češkoslovaških dijakov.** Ministrstvo za šume in rudnike namerava prihodnje poletne počitnice poslati več dijakov gozdarskih šol na Češkoslovaško, a tudi Češkoslovaška se je odločila, da pošlje k nam več dijakov-gozdarjev.

— **Stavka v Zavidovičih pri Sarajevu.** Na parni žagi «Krivaja» v Zavidovičih pri Sarajevu je pričelo stavkati 4500 delavcev, ker podjetje ni pristalo na njihove zahteve. Sprva je stavkalo samo 3000 delavcev, ker pa se je iz Beograda poslana komisija postavila na stališče delodajalcev in odklonila zahteve delavcev, so stopili v stavko tudi ostali delavci.

— **Stavka češkoslovaških rudarjev.** Rudarji na Češkoslovaškem so zahtevali 20odstotno povišanje mezg. Podjetniki so odklonili zahtevo rudarjev, ki se sedaj pripravljajo, da napovedo stavko.

— **Zrtve dela.** Na Francoskem v Pout Maussonu se je zrušil 30 metrov visok plavž, ki je pokopal pod svojimi ruševinami sedemnajst delavcev.

— **Defraudacije.** Iz Nemške Avstrije poročajo časopisi, da je «sodrug» Franc Hålas poneveril okrog 60.000 šilingov, katere so socialno-demokratski delavci zaupali svojim organizacijam. Hålas je pobegnil pred aretacijo na Madžarsko.

— **Družinska tragedija.** V Texas (Zedinjene države) je umoril neki farmer iz obupa nad slabo letino svojo ženo in osem otrok, na kar je izvršil samomor.

— **Brezposelnost.** Na Češkoslovaškem je bilo meseca novembra 66.000 brezposelnih. Število brezposelnih je padlo napram mesecu oktobru za 4000.

— **Po uradni statistiki znaša število brezposelnih na Angleškem** sredi decembra 4.410.700 oseb, to je za 95.620 manj kot lansko leto ob istem času.

— **Število prebivalstva v Franciji.** Po uradnem ljudskem štetju iz leta 1926. je znašalo število pre-

Dopisi.

CELJE. Tvrdka Westen je dobila pred meseci neko večje terminsko naročilo. Prosila je pri inšpekciji dela v Mariboru za podaljšanje delovnega časa od osem na deset ur dnevno, in to za kovi-narje ter nekatero drugo tam zaposleno osebje, kar se jej je seveda takoj velikodušno dovolilo, ne da bi se prizadeto delavstvo prej o tem povprašalo, kakor to predpisuje zakon o zaščiti delavcev. Delovni čas se je kratkoma podaljšal, a o kaki povišani mezdi ni bilo govora. Zaradi ponovnih intervencij, da se razpiše razprava v navzočnosti delavskih zaupnikov, delegata delavske zbornice in gospoda šefa, se je g. inšpektor nekega dne, ne oziraje se na predlog delavske zbornice, oglasil v West-novi tovarni, poklical k sebi nekaj od podjetja ime-novanih delavskih zaupnikov ter brez delegata delavske zbornice vršil pogajanja, katerih rezultat je bil, da se dela naprej po 10 ur brez kakršnekoli odškodnine. S tem ukrepom nismo zadovoljni. Mero-dajne faktorje prosimo za nujno odpomoč in po-novno oblastveno intervencijo. Zadeva je danes aktualna. Ko bo delo v prilično dveh mesecih iz-vršeno, ne potrebujemo več intervencij, ker bo takrat konjunktura konec ter ne bo dela in bo g. Westen sam skrajšal delovni čas in povrhu še delavce odpustil. Sicer pa tudi drugače ni v tem podjetju tako vse v redu, kakor bi moralo biti. De-lavci se šikanirajo, nalaga se jim veliko večja in težja dela, kakor bi to smelo biti. — Drug enak nečuvven primer se je pripetil v apneniku na Pečov-niku, last tovarne za dušik v Rušah. Pred kakim dobrim mesecem se je kar zaporedoma odpustilo delavce, češ, da ni zadostno odjemalcev za izdelke, med tem, ko se je še par dni prej pritiskalo na delavstvo z brezplačnimi nadurami, da se produk-cija pomnoži, ker dobiva tovarna premalo žganega apna. Odpustilo se res kakih 60 delavcev, ne da bi se jim bilo reklo, da je ta vstavitve le začasna, dokler se nekatere peči popravijo. Seveda so si morali reveži v najhujši zimi poiskati delo drugod, ter je marsikatera družina imela zaradi tega žalostne božične praznike, ker ni bilo zaslužka. — Sedaj naenkrat so se začeli delavci zopet sprejemati v delo. Pa glej ga šmenta! Z vsakim napravijo novo pogodbo, in sicer z nižjo mezdo, kakor je pa bila pred vstavitvijo dela. Ker je podjetje vedelo, da kar tako meni nič tebi nič ne more in ne sme znižati delavskih mezd, je delavstvo odpustilo, nato pa pričelo sprejemati novo delavstvo z nižjo mezdo. Novi delavci se bodo seveda tudi našli, kajti pri današnji brezposelnosti je pač razumljivo, da vsak rad prime za delo, samo da ga dobi, če tudi ima za težje delo manjše prejemke. Tudi ta primer bi bil vreden preiskave od strani merodajnih faktor-jev, kajti tako se obstoječi zakoni ne smejo gaziti v škodo prizadetega delavstva. Delavstvu pa kli-čemo ponovno, zberi se že enkrat v enotno stro-kovno organizacijo, da pokažeš s svojo močjo, da se ne sme tako nečuvveno igrati s teboj in s tvojo produktivno silo. — Še tretji primer naj navedem za vzgled, kako se dela povsod z ubogo brezpravno paro. V Golubovcu blizu Krapine in v Pristavi, srez Šmarje, se nahajata premogovnika «Jelena». Medtem ko so se razni gospodje in gospe vozile na sprehod in zabave z avtomobili, je delavstvo za-man čakalo mesece in mesece na svoje trdo zaslus-

žene pare. Istotako vozniki. Ker se delavstvu v Golubovcu ni ugodilo, je vodstvo sklenilo, da se obrat tamkaj popolnoma opusti. Stroji se baje že demontirajo. Ko delavstvo v Pristavi pretečeni teden ni dobilo več mesecev starih zaostankov na mezdah, se je zbralo dva dni pred prazniki, da ponovno zahteva svoje prejemke. Namesto denarja je prejelo delavstvo le že večkrat neizpolnjene obljube. Delavstvo je zato zapustilo delo. V rovih je nastopila voda. Sedaj se čuje, da hoče podjetje vse že davno zapadle prejemke odtegniti in porabiti za povzročeno škodo. Podjetje je škodo povzročilo, pa jo mora tudi samo trpeti.

JESENICE. Vabimo na Silvestrov večer, katerega prirede vse Narodno-socialistične organizacije na Jesenicah. Vršijo se v petek 31. t. m. ob 8. uri zvečer v prostorih g. Kokala na Savi z raznovrstnim sporedom. Pijačo in jedila oskrbi g. Kobal tako, da bo tudi v tem oziru v redu. Vstopnina je za osebo 5 Din, a za družino 10 Din, brez razlike na število članov. Pridite vsi, da se skupaj poslovimo od starega leta in da pozdravimo novo leto! Na svidenje!

KRANJ. Glede razmer v «Jugočeški» tovarni smo že opetovano morali konstatirati, da je zrastel tujcem v tej tovarni zopet greben. Pa ne da bi samo Nemec nastopal proti našemu življu, kar bi se dalo še nekako opravičiti, ker pač ni nikoli znal lepo z nami ravnati, temveč ravna jo prav tako grdo z nami tudi tako zvani Čehi, ki so bili Čehi samo dotlej, da so se pod firmo Slovana ugnezdili na toplo. Sedaj jim je naš človek vse prej kot brat in postopajo z njim huje kakor pravi Nemec. Mi smo proti vsem tem pravim in nepravim Nemcem opetovano podvzeli korake in tudi se nam je obljubljalo, da bo boljše, toda, ker ni in noče biti boljše, bo treba poskrbeti za polne liste vsem onim, ki ne znajo vpoštevati naše gostoljubnosti. V tej tovarni ni nobenega takega strokovnjaka, ki ne bi bil nadomestljiv in bo zato odslej naša skrb, da se pobrigamo za odstranitev vseh onih, ki nam prizadevajo neodpušljive socialne krivice in žalijo naš narodni čut. Kaj si vse upajo ti tujci, nam dokazuje primer praznovanja narodnega praznika 1. decembra. Članstvo naše organizacije je stavilo zahtevo, da se ta dan praznuje in dela na cerkveni praznik 8. decembra. Nemci so pa s pomočjo nekaj komunistov in s pritrdilom ravnateljstva odredili drugače. Na narodni praznik naj se dela in na cerkveni počiva. Mar se ni tu prav grobo žalil naš narodni čut. Kaj pravijo na to oni upravni odborniki, ki imajo tu svojo besedo. Mar smemo pustiti, da se tudi tu razpase nemška in komunistična komanda. Če hočete, prav, toda vedite, da si bo znalo narodno delavstvo drugače poiskati zadoščenje. — Tudi «Delavec» je pisal o razmerah v tovarni. Mi mu sicer prav radi pritrdimo o mizeriji, ki vlada v tovarni. Tudi mu radi pritrdimo, da delavec vse preveč troši denar za alkohol in pozablja pa na organizacijo. «Delavcu» pa je tudi hudo, da pozablja delavstvo na internacionalo, na ono organizacijo, ki sicer rada piše in govori o Slovencih in Kranjcih, pri tem pa ščiti Nemce, proti katerim vodi ravno to delavstvo najhujši boj. Delavstvo ne naseda orjunaški «Uniji», ker te v tovarni sploh ni, organizirano pa je v Narodno-strokovni zvezi, ki je toliko orjunaška, kolikor je dopisnik v «Delavcu». Končni refren dopisa v «Delavcu» pa nam dokazuje, da ni internacionalcem prav nič do zboljšanja razmer v tovarni in prav nič do delavstva, le člane bi radi dobili za svoje falitne organizacije. Pa zaenkrat ne bo nič. Da danes Nemci tako oblastno dvigajo glave, ste krivi ravno vi brezdomo-

vinci. K vam so se zatekli vsi oni, ki na naš narod pljujejo, in če mislite, da bomo to tudi nadalje gledali, se motite. Tujcem bomo poskrbeli

potni list, zgagarje, brezdomovince pa drugače uženemo in kmalu bomo v svobodni državi smeli po svoji volji praznovati narodni praznik.

Narodno-strokovna zveza.

Izvrševalni odbor in tajništvo Narodno-strokovne zveze želita vsem članom in članicam prav srečno in veselo novo leto.

Ustanovni občni zbor Narodno-strokovne zveze se vrši po sklepu izvrševalnega odbora v nedeljo 6. marca 1927. dopoldne v Ljubljani. Podružnice naj se za ta zbor že vnaprej pripravljajo.

Nova čitalnica v Mariboru. Delavska zbornica, ekspozitura v Mariboru, je te dni otvorila novo čitalnico v svojih tajniških prostorih na Rotovškem trgu. V čitalnici so na razpolago slovenski, hrvaški, srbski in inozemski dnevnik in vse pomembnejše slovenske in inozemske socialno-politične revije. Čitalnica je otvorena dnevno od 18. (6.) do 21. (9.) zvečer. Vstop je vsakomur prost. Priporočamo jo prav posebno vsem organiziranim delavcem in nameščencem, ki imajo sedaj priliko, črpati svoje znanje iz teh važnih in potrebnih revij.

Ekspozitura delavske zbornice v Mariboru se je preselila iz svojih dosedanjih prostorov v poslopje Okrožnega urada na Rotovškem trgu. Za stranke je tajništvo na razpolago dnevno od 15. (3.) do 18. (6.) zvečer.

Nekaj o predavanjih. Z ozirom na dejstvo, da nam kulturnoprosvetni odsek Delavske zbornice še ni dal na razpolago skioptikoma in predavanj, smo sporočili vsem podružnicam, naj prireajo ta čas druga predavanja, n. pr. o socialnih zakonih, o zdravstvu, gospodarstvu itd. Predavanja pa je v vsakem oziru prav dobro in skrbno pripraviti. Vsaj 14 dni pred predavanjem je sporočiti centrali, da preskrbi predavatelja, teden dni prej je treba predavanje javno naznaniti potom lepakov. Navesti je točno dan, uro in kraj, kjer se predavanje vrši. Tudi je označiti predavanje in predavatelja. Nadalje je treba osebno zainteresirati vse člane za predavanje, po njih pa tudi ostalo javnost. Skrbeti je za čimvečji obisk predavanja, ker ni vseeno, da-li se vrši predavanje pri prazni ali polni dvorani, kakor ni vseeno, če predavanje posluša pet ali petdeset poslušalcev. Z vsakim predavanjem so združeni stroški, neglede na izgubo časa in trud predavatelja in je torej tudi iz tega ozira prirediti predavanje samo takrat, ako je podano jamstvo za večjo udeležbo. Zgodili so se že primeri, da se je sklicalo predavanje, povabilo iz Ljubljane predavatelja in pozabilo na reklamo. Centrala je želji ugodila, poslala predavatelja, ki je predaval petim ljudem. Ali ni škoda truda in stroškov? Ali ne kaže to vso malomarnost onih, ki so predavanje sklicali in se potem izgovarjajo z nepravim časom, pozno uro itd. Izgovori pozneje ne veljajo, ker morajo sklicatelji predhodno vpoštevati prilike v kraju, izbrati morajo ugoden dan, pravo in običajno uro, priljubljen lokal itd. Vse to je vzeti v ozir, da ni pozneje nepotrebnih izgovorov. Tudi o lokalu par besed. V največ primerih se morajo predavanja vršiti po gostilnah, ker ni drugih prostorov na razpolago. V takih primerih je skušati doseči, da se za časa predavanja ne služi s pijačami. Na vsak način pa naj naše podružnice skušajo dobiti vsaj za predavanja kako dvorano izven gostilne (sokolsko, čitalniško itd.). Zelo nerodno je n. pr. za predavatelja in poslušalce, če se predava o škodljivosti alkohola, pri tem ima pa vsakdo pred seboj vino ali morda celo žganje. Pa tudi gostilničar ne gleda preveč prijazno takega predavatelja, ki

mu kvari «kšeft». Poiskati je torej lokal izven gostilne ali pa doseči sporazum z gostilničarjem. Vse naše podružnice naj se pri sklicanju predavanj drže teh navodil.

JESENICE. Članski sestanek podružnice NSSZ se vrši 2. januarja od pol 10. uri dopoldne v društvenem lokalu. Poročevalec iz Ljubljane. Z ozirom na važnost sestanka je točna udeležba dolžnost. Nekaj članov je, ki še vedno niso poravnali organizacijskih prispevkov. Tudi ima nekaj članov knjižice pri blagajniku. Prosimo, da vsi poravnajo prispevke, kakor tudi, da pridejo po knjižice k blagajniku. V kratkem se otvori strokovna šola, na kar opozarjamo članstvo. Prijave sprejema za NSSZ brat Tine Zupan. — Vsem bratom želi odbor veselo novo leto.

HRASTNIK. Tudi pri nas smo imeli volitve v II. rudarsko skupino in je naša organizacija nastopila samostojno in zmagoslavno. Narodno-strokovna zveza je sama dobila 98 glasov, vse druge združene, kakor n. pr. Korunovci, Bernotoveci, komunisti in klerikalci, ki so nastopili pod firmo «Edinost», pa 107 glasov, torej celih 9 več. Radi nesrečnega volilnega reda smo seveda mi ostali brez mandata, akoravno reprezentiramo po številu dobljenih glasov kot pravi zaupniki delavstva. Značilno pri teh volitvah je bilo to, da so internacionalci obeh barv, rdeči in črni, pokazali svoj strah pred zmagujočim narodnim delavcem in šli skupno v boj proti nam. Pa to nas samo krepi in daje novih moči, ker vidimo, da gremo zmagoslavno naprej. Tovariši, ki so storili svojo dolžnost, zaslužijo vse priznanje.

LOGATEC. V zadnji številki lista se je vrnila majhna pomota. Predavanje, ki ga je imela zdravniška državnega higijenskega zavoda in ki je bilo naravnost sijajno obiskano, se je vršilo 19. decembra in ne 28. novembra kot je bilo zadnjič objavljeno. — Naša podružnica je imela 26. decembra svojo sejo, na kateri se je ustanovil tudi zdravstveni odsek, ki si je nadel nalogo, skrbeti za zdravje naroda, pred vsem delavstva. Na božič smo se imeli pri nas pač prav tako kot Jezus v Betlehemu. On siromak, mi siromaki in smo le v duhu preživljali lepe praznike z onimi, ki živijo v bogastvu in razkošju. Podružnica bo imela 16. januarja 1927. svoj redni občni zbor, na katerega posebno opozarjamo vse člane. Naj ne bo člana, ki ne bi prišel ta dan na občni zbor, da vidi delo podružnice in se potem tudi sam poprime dela. — Na dan sv. Štefana je umrl Pavel Poženeš, ki je bolehal že dolgo časa na proletarski bolezni in se mu je stanje pri vojaki še poslabšalo. Naj mu bo lahka domača gruda; preostalih pa naše iskreno sožalje!

Logaška podružnica «Unije» priredi na dan sv. Treh kraljev na Vrhniki veselico v vseh prostorih gostilne pri Jurci. Na veselici svira vrhniška godba. Spored zelo lep in zanimiv. Ker je čisti dobiček namenjen brezposelnim in bolnim članom, se podružnica nadeja polnoštevilne udeležbe.

SENOVO. Podružnica Narodno-strokovne zveze ponovno opozarja vse člane na prvi sestanek, ki se vrši v letu 1927., in sicer 2. januarja ob 3. uri dopoldne v rudniški restavraciji. Na sestanku poroča delegat centrale iz Ljubljane. — Tovariši, vsi in točno!

NAJPOPOLNEJŠI

15 letna garancija

BREZPLAČEN POUK

STOEWER

šivalni stroji za šivilje, krojače, čevljarje in za vsak dom. Preden nabavite stroj, si oglejte to izrednost pri trdki

L. BARAGA

Selenburgova ul. 6/l. **LJUBLJANA** Telefon štev. 980.

Pogovor o tem in onem.

Nov način hotelskih goljufij

Čeprav je ta stroka delovanja mednarodnih goljufov že tako znana in preiskana, da se zdi skoro nemogoče iznajti kako novo «metodo», se vendar posreči od časa do časa komu najti nov sistem, ki je nekaj časa uspešen. Kakor vsi drugi taki sistemi, pa mora biti seveda osnovan na noblesi, ker sicer se še ne da nikdo več prevarati.

V poslednjem času sta izvrševala dva mlada zakonca goljufije v pariških hotelih na sledeči način: iz province sta pod visokim imenom naročevala v najboljših hotelih po dve do tri sobe z vsemi udobnostmi, kopeljo, telefonom itd. Cena postranska stvar. Obežem sta zaprosila hotelsko upravo, da naj do njihovega prihoda prevzema in plača stvari, ki jih bodo na njun naslov izročili njuni dobavitelji.

In tako je šlo. Gospod grof z gospo grofico sicer še nista prispela, dobavitelji pa so že prinašali zavojčke in zavojke z mastnimi računi. In gospodje hotelski ravnatelji, ki sicer dostojnega, toda ne dovolj elegantno oblečenega človeka niti ne puste v hotel, so plačevali kot za stavo.

Pomota pa je bila v tem, da gospod grof in gospa grofica sploh nista mislila priti, ker sta bila prav v tem času zaposlena — s prinašanjem zavojev in zavojčkov in kasiranjem denarja zanje. Podjetni parček je bil namreč kar sam svoj dobavitelj in inkasant za prinešeno blago. Ko so pozneje prinešene zavojke odprli, se je v njih nahajal star časopisni papir.

190 besed na minuto.

Sedanja Poincaréjeva vlada v Franciji šteje med svojimi člani tudi nekaj ministrov, ki se lahko postavljajo z rekordom v hitrem govorjenju. Prvi med njimi je minister za kolonije Léon Perrier, ki stavlja na izvežbanost in pripravljenost parlamentnih stenografov znatne zahteve. On izgovarja v svojih govorih 190 besed na minuto, kar pomeni skoro rekord. Samo za pet besed za njim je minister Marin. Notranji minister Sarrant izreče v minuti 180 besed. Poincaré govori mirno in razločno, toda vendar 160 besed na minuto. Najpočasnejši je zunanji minister Briand, ki ne preseže v svojih govorih nikdar 140 do 145 besed na minuto.

Francoščina se sicer hitreje govori kot slovenščina, toda vendar so uspehi francoskih ministrov glede hitrosti govorjenja občudovanja vredni. Pomisliti je treba, da najhitrejši med njimi, Perrier, izpregovori na sekundo več kot tri besede in kljub temu ga vsi poslanci točno razumejo. Seveda, če imajo parlamentni stenografi nad njim posebno dopadnje, je težje ugotoviti. Verjetno pa je, da niso ravno prijatelji hitrega govorjenja.

Resno izročanje svetovnih kovinskih zalog.

Na filozofski fakulteti univerze v Leidenu je pred kratkim opozoril prof. dr. Melengrass z Delfta v svojem predavanju, da upotrebljavanje surovin v zadnjih letih tako silno narašča, da se je bati, da bodo v kratkem popolnoma izčrpane zaloge kositra, medi in cinka in celo železa. Posebno na slabem pa smo s fosilnimi gorljivimi snovmi, predvsem s petrolejem.

Potreba gori navedenih snovi stalno narašča ne le vsled naraščanja človeštva, temveč tudi zaradi stalnega napredka njegove kulture.

Vse zaloge kovin na svetu se nahajajo v notranjosti zemlje in samo tu pa tam prodrejo toliko na površje, da se jih more človeštvo posluževati. Največja ležišča kovin se nahajajo v Bosveldu v Transvalu in tamkaj se da tudi najlažje opazovati stanje svetovnih kovinskih zalog. Iz Bosvela so se izvozile že velike množine kositra, medi, srebra in kobalta, železa pa se je tam nakopalo že neizmerno mnogo.

Pred nekoliko leti se je pričela tam kopati tudi platina in paladij in to v precejšnji meri. K raziskavanju ležišč uporabljajo magnetizem in v poslednji dobi tudi letala, s katerimi se dosegajo izborni uspehi. Opravičeno je upanje, da se bodo v južni Afriki v kratkem odkrila največja ležišča te drage kovine.

V Bosveldu se človek lahko prepriča, da je mogoče sicer dobiti iz zemlje še ogromne količine kovin, da pa je vseeno treba z njimi gospodariti varčno, če naj jih prehitro ne zmanjka.

Smrtonosna godba.

Na Hopkinovi univerzi v Zedinjenih državah sta iznašla profesorja Word in Lormis poseben način usmrčevanja živali brez vseh bolečin. Smrt nastopi vsled delovanja posebnega električnega aparata, ki proizvaja zvoke s 100.000 do 400.000 valovanj na sekundo. Do sedaj se je ta metoda obnesla s popolnim uspehom pri manjših živalih, kot so ribe in drugi vodni prebivalci. Aparat se je na primer postavil v akvarij in čez dobro minuto je zamrlo v njem vse življenje. Človek, ki uporablja ta aparat, je izven vsake nevarnosti, ker človeško uho sliši samo glasove do 30.000 valovanj na sekundo. Učenjaka Word in Lormis nameravata svojo iznajdbo še izpopolniti, tako da se obeta v kratkem času tudi večjim živalim lahka smrt brez bolečin.

Kaj stanejo ohenzollernci?

Bivša nemška cesarska dinastija Hohenzollern-ecv je bila z nemškim narodom hud boj za svoja bivša posestva. Ta boj se je končal s kompromisom, ki pomenja po gospodarski strani skoro popolno zmago ekscesarske rodbine. Po sporazumu, ki ga je nemški parlament že sprejel, dobijo Hohenzollernci v celoti.

250.000 jutrov zemlje, 12 velikih gradov, med njimi tako zvano nizozemsko palačo v Berlinu, nadalje 24 vil in velikih stanovanjskih poslopij z vso opravo in dragocenostmi, tri četrtine domačega in polovico kronskega fidejkomisa, kar predstavlja ogromno vrednost, vse tako zvano podporno premoženje in poleg vsega še 15 milijonov zlatih mark.

Tekma v teku na morskem dnu.

Vedno podjetna Amerika pričakuje z velikim zanimanjem izid tekme v teku na morskem dnu, katere se udeležita samo dva tekmeča: Edgar Everts in John Jager. Oba sta mojstra v potapljaški obrti. Misel na to originalno tekmo je vzklikla v Evertsovih možganih, in mesto zanj je bilo določeno na srednjeglobokem morskem obrežju.

Potapljaški mojster Everts iz Norfolka je objavil pred kratkim v velikih ameriških listih oglaš, v katerem je pozval vse potapljače starega in novega sveta na omenjenem kraju za ceno 10.000 dolarjev. Oglasil se je do sedaj samo John Jager.

Za tekmo bodo potapljači seveda dobro pripravljani, ker vodni pritisk v morskih globinah je tako močan, da je za človeški organizem kljub najboljši potapljaški opravi neznosen. Do sedaj so prišli potapljači do globine 110 metrov, medtem ko trditve o dosegu 160 metrov še niso dokazane.

Potapljač Jager, ki je eden najdrznejših ameriških potapljačev, je dosegel 70 metrov globine, in to pri dviganju ponesrečenega podmorskega čolna. Ko so ga iz te globine dvignili na zrak, je bil nekaj dni popolnoma gluhi. Na tak način je Jager še večkrat izpostavil svoje življenje. Zadnjič se je zgodilo to pri reševanju velike množine srebrnih palic iz neke potopljene danske ladje. Pri tem delu so jeklena vrata neke koje Jagra nakrat priprla in žalostno bi poginil, če bi ne bil deloval njegov telefon, ki ga je vezal s svetom. Tako pa so mu prišli na pomoč trije drugi potapljači, ki so

ga po napornem sedemurnem delu rešili strašne smrti. Od te dobe je dobil naziv «Kralj potapljačev».

Njegov nasprotnik Edgar Everts uživa tudi slavo neobičajno drznega potapljača, in tako senzacij željna Amerika z napetostjo čaka, kdo bo odnesel zmagovalski venec.

Lenardovi žarki.

Fizik dr. K. Coolidge v Franklinovem institutu v Filadelfiji je pri preiskovanju katodnega žarenja našel nove žarke, katere je nazval Lenardove žarke. To ime jim je nadel vsled tega, ker pravi, da so ti žarki samo plod nadaljevanja raziskovanja heidelberškega učenjaka Lenarda. Coolidge je sestavil cevko, iz katere izhajajo žarki z velikansko silo in hitrostjo. Pri električni napetosti 350.000 voltov padajo Lenardovi žarki (elektroni) z brzino 150.000 angleških milj na sekundo na predmet, katerega obseva.

Izmed stotin eksperimentov, ki jih je z novimi žarki napravil Coolidge, naj jih naštejemo samo nekaj. Acetilenki plin se pri obsevanju izpremeni v rumen prah, katerega lastnosti še niso ugotovljene. Ricinovo olje se strdi. Bakterije (bolezenske klice) in muhe poginejo, če jih le za trenutek obsejajo Lenardovi žarki. Številne kamenine izpremene svojo barvo, vendar pa čez čas zopet dobe svojo prvotno barvo.

Pri poizkusih z živalmi se je dlaka domačih zajcev pobarvala rjavo, potem je pa popolnoma izpadla. Po kakih 14 dneh pa je pričela zopet rasti in je dosegla dvojno prejšnjo dolžino ter je postala snežnobela.

Coolidge se trudi konstruirati cev, ki bi zdržala napetost dveh milijonov voltov. Naziv «smrtonosni» pa za svoje žarke ogorčeno odklanja.

Razbojništvo v Ameriki.

V Ameriki dobiva razbojništvo zadnji čas naravnost strašni obseg. V Chicagu je vdrla 17 razbojnikov ob belem dnevu v Kellogove tovarne konserv, pobilo devet stražnikov blagajna in odneslo iz njih 100.000 dolarjev v gotovini. Nato so vstopili v avtomobile, ki so jih čakali pred tovarno in se odpeljali.

V Detroit je v opoldanskem odmoru pet banditov napadlo neko banko. S pištolami so držali v strahu blagajnike in ostalo osebje ter odnesli 75.000 dolarjev gotovine. Ko so banditi iz banke odšli, so pričeli ljudje streljati skozi okna za njimi. Banditi so streljali nazaj in so se med ostrim bojem izgubili brez vsake izgube.

V Franklin-Parku v Chicagu je bilo 20. pr. m. najdeno truplo znanega razbojnika Johna Dana, ki je bilo od revolverskih krogelj preluknjano. Po njegovih morilcih niso našli še nobenega sledu.

Čuden slučaj „spalne bolezni“.

Komisija zdravnikov in psihologov v Londonu se te dni zopet peča s primerom bolne deklice v nottinghamski bolnici. Gre za 20letno Doris Hinton, ki je dne 2. oktobra 1925. v jedilnici svojih staršev zaspala pri poslušanju radiokonzerta. Ves čas se stanje bolne deklice ni nič izpremenilo. Dekle umetno preživljajo in mnenje, da se je je polastila spalna bolezen, se je pokazalo za napačno, ker začela se je rediti. Šele po celem letu je pričela reagirati na svojo okolico, toda toliko da je odgovorila na kako vprašanje, že je zopet globoko zaspala. Komisija je našla deklo kljub temu, da jo prehranjujejo umetno, v dobrem telesnem stanju, samo njena občutljivost je znatno oslabela. Poizkusi, zbuditi jo s hipnozo ali z elektriko, se niso obnesli. Zdravniki vidijo v tem primeru spalne bolezni neobičajno močno motnjo zavesti na psihološki osnovi. Njeno spanje je podobno spanju indijskih fakirjev.

Tajinstveni morilec deklet. (Nadaljevanje.)

«Eh, neumnost, glej, da bo pošteno srkala šampanjec, vse drugo pride samo po sebi.»

«Seveda,» odvrne Alfred smehljaje, «kaj bi bila ljubezen brez šampanjca. Steklenice s srebrnimi zamaški so že marsikatero čednost pripravile do padca, več kot pa bliščeči briljanti.»

Alfred je gotov s preoblačenjem.

«No, četrto ure imam še časa, Herbert. Kaj je sicer še novega?»

Pustolovec štrli v tla.

«Veš, dragi,» reče čez nekaj časa, «preje si imel popolnoma prav, ko si mi priporočal, da naj bom zelo pozoren. V Ohelzeji ni nič več posebno varno. Nekaj mojih dobrih prijateljev, ki so tamkaj ljubimkali z lepimi deklicami, so bili prav neusmiljeno nakleščeni. Bili so bolj mrtvi kot živi, po vsem telesu so imeli krvave podplute, delavci imajo presneto krepke, težke roke.»

Alfred se nasmehne.

«Seveda, če zalezujete deklice, ki imajo že svoje izvoljence, tedaj se jim more kaj takega pripetiti. Kar se tiče Eme, se tega pač ni bati, ker še nima nobenega ljubimca.»

«Toda na tihem jo morda le kdo obožuje, in taki ljubimci se je še najbolj bati, — tihe vode so globoke.»

«Ah tako, ti meni, da taki človeka prav pošteno premikastijo? Boš že prav imel, Herbert! Toda tudi ti nisi, da bi te vsakdo zvil kot tanko palico, no in za vse slučaje se boš pa tudi pripravil.»

«No in še kako, na to se lahko zanesesh.»

Oba lahkoživca se glasno zasmejita.

«Z Lizo si torej že tako daleč?» prične Herbert zopet razgovor.

«Da, upam. Predvsem sem si skušal pridobiti zaupanje njene matere ter jo s sladkimi besedami tako preslepil, da mi brez vsake bojazni in zle slutnje zaupa svojo lepo hčerko. Hahaha, — če bi vedela...»

«Pa menda vendar nisi povedal svojega pravega imena?»

«Bog obrani, toliko sem ji natvezil, da moram proketo paziti, da se ne zmotim v svoji ulogi. Kaj vse sem obljubil deklici, tega niti ne vem več, seveda predvsem, da jo poročim, tej vabi res vse nasedejo.»

«Da, res, tudi pri meni je enak slučaj.»

«In potem moja solidnost, moja dobra služba, obljuba, da jo povedem k svojim staršem, — hahaha, ki jih niti tukaj ni, — in tako dalje, z eno besedo, Herbert, deklico morem oviti okrog prsta.»

«Tako, tako, in kljub temu se sestajaš z njo že toliko časa, ne da bi prispel do zaželenega cilja.»

«To je bilo vse prav pretkano preračunano, Herbert. Predvsem sem si moral dobiti njeno popolno zaupanje, sedaj je igra razmeroma precej lahka. In čim se mi enkrat uda, potem je moja za dolgo časa.»

«Toda precej novcev si vendarle izdal za njo?»

«Prav lepe vsote celo, ampak to nič ne pomeni za mene. Glavno je, da imam potem lepo ljubico.»

«Seveda, dragi kolega!» se smehlja Herbert.

«Tudi jaz bom napel vse sile, da na enak način uspem pri Emi Wilms. Zares, lahkoživih deklet sem

že davno sit. Ne, te niso več za mene, do zaželjenega cilja je treba s trudom priti, potem ima človek veselje in tudi zadoščenje.»

«Izborni nazori! Če bi naju sedaj kdo slišal?»

«Ah kaj, kdo neki bi prisluškoval? Tako kot misliva midva, so vendar vsi najini prijatelji.»

Alfred obleče sedaj kožuhovinasto suknjo.

«Ti, Herbert, popolnoma sem ti pozabil povedati, da namreč deklice, ki sem ti jo priporočal, ne bo tako z lahkoto pridobiti. Priti mora točno domov, oče pazi nanjo kot na punčico v očesu.»

«Nič ne de, stari se bo že spametoval. Morda ga rad ceha, potem je lahko doseči, da eno noč ne bo nič videl in nič slišal.»

«No, poizkusiti moreš vsekakor, vendar pa si moraš predvsem zagotoviti dekličino zaupanje. Liza jo je že dovolj obdelovala, da naj ne bo tako neumnica. Deklica si želi lepih oblek, nakitja in podobnih stvari.»

«Hm,» reče Herbert sedaj, «prav žal mi je, da ne bo mogla daril, ki jih ji bom dal, domov vzeti.»

«No, potem jih bo pač spravila pri Lizi,» odvrne Alfred ter pogleda na uro, «saj veš, da sem tvoj prijatelj in da bom vse storil, da imaš tudi ti svoje veselje in zabavo. Toda sedaj moram oditi. Ali ostaneš še nekaj časa tukaj? V omari je vino, cigarete in —»

«Ne, spremim te do lokala, kjer se vrši ples. Potem pa grem k plesalkama, ne maram, da bi čakali name,» pripomni Herbert ter odide s prijateljem. «Kam pa prav za prav greš danes z Lizo?»

«V palačo 'Eden'.»

«Aha, tam je dovolj kotičkov za zaključene družbe. Dečko, ti si res zvita glava, in lokal sam na sebi napravlja kar najboljši vtis, niti zapazila ne bo, kje se nahaja.»

Kočija, ki jo je šel iskat sluga, že čaka. Oba se vsedeta sedaj v njo.

«Pelji se z menoj do Chelzeje,» povabi Alfred prijatelja. «Lizo grem iskat na dom, pri tej priliki te predstavim deklici, ali hočeš?»

«Ne, bo prepozno, danes ne, peljem se le do postaje cestne železnice, od tam pridem še pravčasno k sestanku.»

Kočija oddirja. V njej se zadovoljno smejeta oba pustolovca, ki se tako hladnokrvno igrata s častjo in poštenjem mladih, neizkušenih deklic, lopova, ki imata v mislih le nasičenje svojih nizkotnih strasti.

Masčevalec je blizu.

Niti eden izmed številnih mornarjev z ladij, ki so bile usidrane v pristanišču predmestja Chelzeje ni slutil, da tiči globoko v Temzini strugi čudovita podmornica, ki je služila strašnemu Jaku za bivališče in skrivališče, katerega ni bilo mogoče odkriti. Kako naj pa mornarji to tudi vedo? Saj jim je moralo biti docela nepojmljivo, da bi taka ladja sploh mogla eksistirati.

Doslej se tajinstveni mož še ni prikazal iz svojega skrivališča. Le njegovi ljudje so bili neprestano na delu, in da so pri tem imeli že uspehe, izhaja iz razgovora med obema pustolovcema.

Šele v noči, v kateri se je odločil Alfred, da izrabi zaupanje Lize v svoje dobro preračunane namene, je odšel mož s krinko iz podmornice, da se sestane z Billom in Jimom v že vnaprej določen

restavraciji. Ta dva sta tamkaj pod gotovimi pretezami najela sobico, ki je imela vhod neposredno iz veže, tako da se je mož s krinko mogel z njima sestati, ne da bi ga kdo videl.

Bill in Jim čakata že precej časa, ko slednjič vendarle zaslišita dogovorjeno znamenje na dirih, in takoj nato stopi mož s krinko v sobo. Obema, ki sta se pri njegovem vstopu spoštljivo dvignila, namigne, da naj se vsedeta. Tudi on sam se vsede na majhen divan.

«Kaj je novega, Bill?» vpraša kratko.

«Z uspehom smo popolnoma zadovoljni. V celem predmestju se sedaj ne upa nobeden gizdalinskih pustolovcev nagovoriti mladih delavk, ker jim je takoj za hrbtom kdo izmed naših ljudi, ki jih poštno premlati. Mislim, da bo precej časa preteklo, da si bo zopet kdo teh pustolovcev upal zasledovati mlade delavke ter se še prikazati v Chelzeji.»

«Prav dobro,» odvrne mož s krinko ter se pri tem vprašujoče ozre v Jima. In v njegovem obrazu je najbrž odkril izraz, ki se mu je zdel nekam ne-navađen.

«Nekaj še ni jasno,» reče kratko in ostro, «kaj-neda?»

«Da, res je, gospod!» odvrne Jim obotavljaje. «Ugotovili smo, da sta ravno dva najbolj nevarnih pustolovcev svoje mreže tako vražje pretkano razpredla, da jima kljub vsem naporom in poizvedbam ne moremo do živga. Seveda se tega najbrž niti ne zavedata, ker pač nista mogla ničesar drugega izvedeti, kot da je bilo nekaj njihovih dičnih tovarišev neusmiljeno pretepenih. To pa gre po njihovih mislih na račun razjarjenih ljubimcev. Medtem pa je ugotovljeno, da sta ravno ta dva najbolj zavržena pustolovca, ki sta že dokaj ubogih deklet spravila v nesrečo. In obadva sta tembolj nevarna tička, ker se poslužujeta napačnih imen, in nam ravno radi tega doslej še ni uspelo, da bi lopova odkrili.»

Mož s krinko mirno posluša Jima.

«Dobro, potem bom sam ta dva lopova našel. To noč ostanem tukaj in tudi jutri ves dan; zvečer pa me obadva spremljata. Ali ste sicer še kaj novega izvedeli?»

Sedaj povzame besedo zopet Bill.

«Kavarna 'Chantant', kjer se vprizarjajo svojevrstni komadi, je tudi vzbudila našo pozornost, tamkaj se boja dogajajo prav čudne stvari. Toda ker ste nam za enkrat prepovedali obisk takih lokalov, zato doslej še ni bil nihče od nas tamkaj.»

«Popolnoma prav, tega tudi ne maram, kajti v takih prostorih se mnogokrat nehote izreče kako beseda, ki more imeti neprijetne posledice. Prav vesel sem, da si mi to povedal, Jim. Tudi ta lokal si bom pogloblje ogledal, da vidim, če morda tudi tukaj uslužne lahkoživke na tihem ne uganjajo svoje nezamne igre.»

Jim napravi kretnjo, ki izraža dvom.

«Topot se mi zdi, da je ravno narobe. Vendar pa sedaj še ne vem dovolj, da bi mogel izreči svoje sodbe, čez nekaj časa bom mogel podrobneje poročati.»

(Dolje prih.)

Lastnik in izdajatelj **Rudolf Juvan** v Ljubljani.
Urednik **Ivan Tavčar** v Ljubljani.
Tiska Delniška tiskarna, d. d. v Ljubljani
(odgovoren **Miroslav Ambrožič**).

Najboljša kolesa in šivalni stroji
so edino

PETELINČEVI

znamke

Gritzner, Adler, Phönix

za dom, obrt in industrijo. Brezplač pouk, ugodni plačilni pogoji, večletna garancija.

JOSIP PETELINC, LJUBLJANA
blizu Prešernovega spomenika za vodo.

Od dobrega naj
boljše je švicarski
pletalni stroj
„Dubied“

**Naročajte
in
zahtevajte
Novo
Pravdo!**

KRAVATE,
ovratnike, naramnice, srajce,
nogavice, nahrbtnike in palice,
modno blago, toaletne potreb-
ščine, jedilno orodje ima v bo-
gati izbiri in po najnižjih cenah
edino

**Josip Petelinc
Ljubljana**
blizu Prešernovega spomenika
ob vodi.

Zabavni kotiček.

Salomon sreča Mojzesa. Salomon je vojni dobičkar in Mojzes prav tako.

— Dober dan, Salomon!

— Dober dan, Mojzes!

— Veseli me, da te vidim, Salomon! Vem, da si med vojno obogatel.

— Tebi, Mojzes, je vojna še mnogo bolj koristila... Pri živilih so se delali velikanski dobički. Mar ni res?

— Toda, kaj je to, Salomon, v primeri s tovarniškimi dobički? ... Jaz vem, Salomon, da si izdeloval municijo... in vem, koliko imaš... Bogat si, kot malokdo... Včeraj sem bil zaprosen za informacijo o tebi, in ker sem o tebi dobro informiran, sem informacijo tudi dal.

— Dobro?

— Imenitno. Dejal sem, da si poštenjak.

— To je tudi, Mojzes, resnica.

— Dejal sem tudi, da imaš za možitev godno hčer.

— Pa menda nisi tudi povedal, da dobi moja hčerka veliko doto?! ... Ker jaz nočem, Mojzes, da bi kdo jemal mojo hčerko radi denarja...

— Kje neki! Dejal sem: Salomon je mož poštenjak, njegov podpis velja ko čisto zlato; letno zasluži najmanj milijon...

— No, to je malo pretirano, Mojzes... Sicer sem ti pa hvaležen za tvoj dober namen... Toda, komu pa si prav za prav dal te informacije?

— Davčni predpisovalni komisiji.

Hladnokrvnost. Gospod Jereb sedi na vrtu zaprtjen v čitanje časopisov. Nakrat začuje glas svoje žene: «Mož, poglej, v naš vrt je prišla krava!» — Nakar ji je gospod Jereb mirno odgovoril: — «Kaj pa tako vpiješ? Rajši teč in pomolzi kravo, preden zopet uide!»

Presenečenje. Mati, ki je presenetila svojega podnajemnika pri poljubovanju hčerke: «Gospod, vi ste poljubljali mojo hčerko. Kaj nameravate?» — Podnajemnik: «Tega nikdar več storiti!»

Resni vzroki. «Povejte mi, gospod Novak, zakaj se niste oženili?» — «To je popolnoma enostavno! Da bi se ženil radi denarja, me ni bilo volja, da bi se pa ženil iz ljubezni, za to pa nisem imel dovolj denarja.»

V redu. Stražnik, k zibajoči se nočni postavi: «Ali ne veste, gospod, da ne smete peti, če greste ponoči domov?» — «Seveda vem, seveda — toda jaz še ne grem domov!»

Višek raztresenosti. Nekdo je prišel na mrtvaški urad in prosil za dovoljenje, da sme sežgati nekega mrtveca. In uradnik ga je vprašal: «Ali ste vi osebno ta mrtvec?»

Med otroci. Punčki so ostrigli lase na kratko in hvalila se je pred bratcem: «To sem vesela! Sedaj mi ne bo treba zjutraj tako dolgo česati las.» — «Kaj pa imaš od tega?» jo je zavrnil mladi praktik. «Si boš morala pa toliko pogosteje umivati vrat.»

Mati k sinčku: «Danes bom morala v resnici povedati očki, kako hudoben si bil ves dan.» — «Saj sem si takoj mislil, da ima očka prav, ko je dejal, da vi ženske ne znate o ničemer molčati.»

Ženska prevejanost. Oče: «Ali si povedala Rudolfu, da mu ne dam niti pare, če vzame to dekle?» — Mati: «Nisem! Toda povedala sem to njegovemu dekletu.»

Strokovni nasveti. Dva potnika se jako živahno razgovarjata o raznih zdravstvenih napravah. «Jaz,» pravi prvi, «svetujem ljudem povsod, kamor pridem, naj puščajo ponoči okna odprta.» — «Ali ste zdravnik?» vpraša drugi. — «To ravno ne. Po poklicu sem — med nami povedano — tat.»

Posrečena potvorba. «Ta piščeta so se izlegla v umetni valilnici.» — «Pojdite no, saj izgledajo prav tako kot prava.»

Ve zakaj. «Ti si nekam bled in trese te! Kaj pa ti je?» — «Tukajle čitam v časopisu, da se išče neki pobegli blagajnik. In poleg je moja fotografija.»

Srečno Novo leto
želi

Josip Sulič,
čevlarski mojster in trgovec s čevli
Maribor, Aleksandrova cesta 30,
ki izvršuje točno vsakovrstna naročila
in popravila, spadajoča v njegov obrt.

Srečno Novo leto
želi tvrdka

SEDEJ-STRNAD, modni salon
Ljubljana, Prešernova ulica 17

Srečno Novo leto
želi

vsem dragim prijateljem, tovarišem in cenj.
odjemalcem

Tone Malgaj, Ljubljana 7
Knezova ulica.

Srečno Novo leto
želi svojim cenjenim gostom

gostilna in kavarna „Central“, Ana Miholič,
Ljubljana, Sv. Petra nasip št. 37. 15

Srečno Novo leto
želi

TEODOR KORN, stavbno kleparstvo in napeljava vodovodov
Ljubljana, Polanska cesta št. 8. 10

Srečno Novo leto
želi svojim odjemalcem

I. RAJFEŽ, urar v Ljubljani, Dunajska cesta 31.

SREČNO NOVO LETO
želi

„GROM“, carinsko-posredniški in spedijski bureau
družba z o. z.
Ljubljana, Kolodvorska ulica. 7

SREČNO NOVO LETO
želi svojim cenjenim odjemalcem

Ivan in Marija Marinšek
konjska mesarija in prekajevalnica
Ljubljana, Prečna ulica. 6

Srečno Novo leto
želi

E. Škopek, urar

Ljubljana, Mestni trg št. 8. 5

Srečno Novo leto
želi

Viktor Šober, trgovec s špecerijo
Ljubljana, Sv. Jakoba trg. 3

SREČNO NOVO LETO
želi

Vinko Magister, gostilna „pri Tičku
na gričku“ v Ljubljani, Strmi pot št. 8.

Srečno Novo leto
želi

svojim cenjenim odjemalcem

Kolinska tovarna hranil

13 d. d. Ljubljana.

Srečno Novo leto

želi

The Rex Co.

trgovina s pisalnimi stroji

Ljubljana

16

2 Vsem kupovalcem

„DOKO“ čevljev
srečno Novo leto

Ivan Čarman

tovarna in trgovina „DOKO“ čevljev
v Ljubljani, Prešernova ulica, in v
Zgornji Šiški.

Srečno Novo leto

želi svojim odjemalcem

parna pekarna

Jakob Kavčič

Ljubljana, Građišče

11

Srečno Novo leto

želi svojim gostom in odjemalcem

Malči in Jakob Zalaznik

kavarna, slaščičarna in pekarna

Ljubljana, Stari trg

12

Srečno Novo leto

želi

L. Mikuš, tvornica dežnikov

Ljubljana, Mestni trg.

4

Ljubljanska gradbena družba z o. z.

Ljubljana, Slomškova ulica št. 19

se priporoča in želi

14

srečno Novo leto!

Srečno Novo leto

želi hotel, kavarna in

kopališče

„SLON“

9

Srečno Novo leto

želi

pivovarna Union, d. d.

tovarna špirita in kvasa v Ljubljani